

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2022.9.14.
COM(2022) 473 final

2022/0289 (NLE)

Javaslat

A TANÁCS RENDELETE

a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

A gáz- és villamosenergia-árak 2022-ben rekordszintet értek el, és Oroszország Ukrajna elleni invázióját követően minden eddiginél magasabbak voltak. A villamosenergia-árak Európában az elmúlt évben gyors ütemben emelkedtek, és az elmúlt évtizedekben tapasztaltaknál sokkal magasabb szintet értek el. Ez a dinamika szorosan összefügg a gáz magas árával, amely növeli a kereslet kielégítéséhez gyakran szükséges gáztüzelésű erőművekből előállított villamos energia árát. Az árak tavaly nyáron indultak gyors emelkedésnek, amikor a Covid19-cel kapcsolatos korlátozások enyhítését követően a világgazdaság fellendült. Az ezt követő ukrajnai orosz invázió tovább súlyosbította a helyzetet.

Az energiaárak várhatóan továbbra is magasak maradnak a gázellátás zavarait követő piaci bizonytalanság miatt, ami csak Oroszország arra irányuló szándékos kísérletével magyarázható, hogy az energiát politikai fegyverként használja fel. Az elkövetkező hetekben vagy hónapokban az EU-ba irányuló orosz gázellátás további zavarai még magasabb gázárakat eredményezhetnek, ami továbbgyűrűző hatással lehet a villamos energia árára, az infláció szintjére és annak a polgárookra gyakorolt hatására, valamint az EU általános pénzügyi és makrogazdasági stabilitására.

A Bizottság tisztában a gázellátással kapcsolatos bizonytalanság villamosenergia-piacra gyakorolt hatásával. A tagállamok Európa-szerte a növekvő gázárak miatt megugrott villamosenergia-árakkal szembesültek, ami ahhoz vezetett, hogy a gáz vált a határarat meghatározó tüzelőanyaggá a szén előtt. Ugyanakkor az EU-ban a villamosenergia-termelés rendelkezésre állása az elmúlt hónapokban a szokásos szint alatt maradt az erőművek fokozott karbantartási munkálatai, az alacsonyabb vízenergia-termelés és néhány régebbi erőmű bezárása miatt.

Ezzel párhuzamosan a rekordhőmérsékletek idén nyáron növelték a hűtési energiaigényt, és további nyomást gyakoroltak a villamosenergia-termelésre. A szélsőséges időjárási körülmények tehát hozzájárultak az energiahiányhoz és a magas energiaárakhoz, terhet jelentenek a fogyasztók és az ipar számára, és visszafogták a gazdasági fellendülést. Az energia- és élelmiszer-nyersanyagárakra nehezedő további kínálati nyomás növeli a globális inflációs nyomást, ami rontja a háztartások és a gazdaság egészének vásárlóerejét.

A villamosenergia-árak megfigyelt drámai emelkedése megterheli a háztartásokat, a kis- és középvállalkozásokat és az ipart, és szélesebb körű társadalmi és gazdasági károkat okozhat.

A leginkább a kiszolgáltatott helyzetben lévő felhasználókat és az energiaszegénységben élőket sújtja a legnagyobb mértékben, mint tavaly télen, de a magas árak egyre súlyosabban érintik a közepes jövedelmű háztartásokat és vállalkozásokat is. Fennáll annak a kockázata, hogy nem tudják kifizetni energiaszámláikat, és választaniuk kell az energiáért és más alapvető árukért történő fizetés, illetve a vállalkozások esetében a pénzügyi életképességük és a beruházási terveik között.

Ez a gazdasági környezet gyors és összehangolt uniós szintű reagálást tesz szükségessé azoknak a nehézségeknek az enyhítése érdekében, amelyeket a magas árak okoznak a fogyasztók – nemcsak az energiaszegénységben élő és kiszolgáltatott helyzetben lévők, hanem a közepes jövedelmű háztartások és vállalkozások – számára. A villamos energia kiskereskedelmi ára 2021 júliusától évente átlagosan felével emelkedett, és a rendkívüli áremelkedések várhatóan a következő fűtési idényben is folytatódni fognak, és fokozatosan megjelennek a legtöbb fogyasztói szerződésben. Az uniós válaszlépéseket körültekintő és holisztikus módon kell koordinálni. A villamos energiának továbbra is hatékonyan kell áramlania Európa-szerte, hogy a tagállamok exportálhassák a villamosenergia-többletet azoknak, akiknek a legnagyobb szükségük van rá. Nem hagyható figyelmen kívül a belső energiapiac szerepe a jelenlegi energiaválság hatásainak enyhítésében. Az ACER által az uniós nagykereskedelmi villamosenergia-piac szerkezetéről készített értékelés¹ azt mutatta, hogy a határokon átnyúló kereskedelem 2021-ben 34 milliárd EUR haszonnal járt a fogyasztók számára, miközben segített az áringadozás kiegyenlítésében, továbbá fokozta az egyes tagállamok ellátásbiztonságát és az ársokkokkal szembeni rezilienciáját.

Az Unió tehát rendkívüli helyzettel szembesül. A jelenlegi, példa nélküli kihívások olyan megfelelő, arányos és ideiglenes intézkedések bevezetését teszik szükségessé, amelyeket a szolidaritás szellemében kell meghozni az energia területén felmerülő súlyos nehézségek kezelése és az energiaválság közös fellépéssel történő leküzdése érdekében.

A Bizottság ezért egy integrált és egymástól függő intézkedéscsomagot javasol, amelyet azonnal be kell vezetni. Ezen intézkedések célja többek között a magas villamosenergia-árak hatásának enyhítése és a fogyasztók védelme, megőrizve ugyanakkor a belső piac előnyeit és az egyenlő versenyfeltételeket. Az intézkedések azáltal valósítják meg ezeket a célkitűzéseket, hogy kezelik a jelenlegi helyzet különböző aspektusait, ezáltal kiegészítik és

¹

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

megerősítik azok hatásait, és lehetővé teszik a válságra adott egységes és összehangolt uniós választ. Ugyanakkor teljes mértékben összeegyeztethetők a 2022. március 8-i „REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért” című közleménnyel, valamint a Bizottság 2022. május 18-i REPowerEU tervével, amelynek célja, hogy a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2027-ig megszüntesse az Unió orosz fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségét.

A fogyasztók által jelenleg tapasztalt rendkívül magas energiaárak nemcsak az alacsonyabb határköltségekkel rendelkező villamosenergia-termelők, hanem a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő vállalatok számára is rendkívül nagy pénzügyi nyereséget eredményeznek. Ezek a nyereségek elsősorban az orosz háború által okozott kedvező külső piaci tényezőknek tudhatók be, nem pedig a vállalatok saját további erőfeszítéseinek vagy beruházásainak. Ezek a magas energiaárak nehézségeket okoznak az uniós háztartások és vállalkozások számára, növelik az inflációt, a szükséges támogatási intézkedések pedig növelik a közkiadásokat. Ezért helyénvaló az EU-ban csökkenteni a villamosenergia-keresletet a földgázalapú villamosenergia-termelés iránti igény csökkentése érdekében, valamint újraelosztani a különböző energiaágazatokban működő vállalatok által e kivételes körülmények következtében felhalmozott bevételek egy részét az energiafogyasztók és általában a társadalom nehézségeinek enyhítése céljából. Ez az újraelosztás – az ágazat körülményeitől függően – különböző eszközökkel valósítható meg azáltal, hogy ezeket a forrásokat a fogyasztók által elérhetővé teszik, vagy az Unió energetikai autonómiájának megerősítésére irányuló projektekhez rendelik, beleértve azt a lehetőséget is, hogy a tagállamok a hozzájárulás egy részét a szolidaritás szellemében uniós alapoknak juttatják, vagy egymás közötti megállapodások szerint használják fel.

Több tagállam már elfogadott újraelosztási intézkedéseket, vagy jelenleg mérlegeli elfogadásukat. A kizárólag nemzeti szinten elfogadott intézkedések azonban azzal a kockázattal járnak, hogy egyenlőtlen feltételeket teremtenek az uniós energiapiacra működő vállalkozások számára. Az egyenlő versenyfeltételek megteremtése érdekében a Bizottság két kiegészítő eszközt javasol, amelyek lefedik a teljes energiaágazatot: a) egy olyan intézkedést, amely ideiglenesen a villamosenergia-termelők bevételeit célozza meg és csökkenti, valamint b) egy olyan intézkedést, amely ideiglenesen szolidaritási hozzájárulást állapít meg az e rendelet hatálya alá tartozó fosszilisenergia-ágazat többletnyereségéből. A rendeletben javasolt intézkedés célja, hogy a villamosenergia-termelők bevételeinek csökkentése által a globális ellátási láncok rendes működése esetén, a 2022. februári ukrajnai invázió óta

bekövetkezett gázellátási zavarok nélküli piaci helyzetben elérhető piaci eredményeket utánozza. A Bizottság továbbá ideiglenes szolidaritási hozzájárulást javasol a kőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítóágazatban működő vállalkozások nyereségéből, amely a korábbi évekhez képest jelentősen nőtt.

A tagállamok a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket a háztartások és a vállalkozások támogatására, valamint a magas energiaárak hatásainak enyhítésére használják fel. Az e rövid távú intézkedésből származó bevételeket az energiafogyasztás csökkentésére és az iparágak támogatására irányuló intézkedések finanszírozására is fel kell használniuk, ezáltal hosszabb távon tovább erősítve az Unió energetikai autonómiáját.

Ezek az ideiglenes intézkedések, amelyek újra elosztják a többletbevételeket és a nyereséget a fogyasztók támogatása érdekében, az alacsonyabb költségű energiatermelés előnyeit biztosítják a fogyasztók számára. Mint ilyenek, nem érintik és kiegészítik az Európai Bizottság folyamatban lévő munkáját az energiapiacok likviditása, az állami támogatásokra vonatkozó ideiglenes uniós válságkeret, a gázárak csökkentése, valamint a piac szerkezetének későbbi, a 2022. május 18-i REpowerEU tervvel együtt kiadott, a rövid távú energiapiaci intervencióról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú javításáról szóló közleményben bejelentett átalakítása terén. A javasolt rendelet megőrzi a belső villamosenergia-piac előnyeit a teherelosztás hatékonysága és az ellátás biztonsága tekintetében, ugyanakkor csökkenti a villamosenergia-keresletet és a magas gázáraknak a fogyasztók villamosenergia-számláira gyakorolt hatását.

2. A VILLAMOSENERGIA-VÉSZHELYZETI ESZKÖZ

A villamos energia iránti kereslet csökkentése

Válaszul a közelgő tél által jelentett fokozott kockázatra és arra, hogy villamosenergia-összkereslet csökkenteni kell és a tüzelőanyag-készleteket meg kell őrizni a villamosenergia-termelés számára és a szolidaritás szellemében célzott intézkedéseket kell hozni a villamosenergia-árak legdrágább órákban történő csökkentésére, a javasolt rendelet két célkitűzést határoz meg a villamosenergia-kereslet csökkentésére.

Az első előírja a tagállamok számára, hogy hozzanak intézkedéseket az összes fogyasztó teljes villamosenergia-fogyasztásának csökkentésére, beleértve azokat is, akik még nincsenek felszerelve intelligens fogyasztásmérő rendszerekkel vagy olyan eszközökkel, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy napközben kiigazítsák fogyasztásukat. Az intézkedéseknek kellően ambiciózusnak kell lenniük, és magukban foglalhatnak például célzott fogyasztói

tájékoztató és kommunikációs kampányokat. E tekintetben tervbe lehetne venni a fogyasztóknak szóló célzott tájékoztatás uniós szintű alkalmazását. Emellett annak érdekében, hogy konkrétan a legdrágább villamosenergia-fogyasztási órákat célozzuk meg, amikor a gáz általában meghatározza a határát, a Bizottság azt javasolja, hogy a kiválasztott csúcsidőszakokban a bruttó villamosenergia-fogyasztás legalább 5 %-os csökkentésére vonatkozó kötelező célértéket írjanak elő, amely azon hónapokban, amelyekben az árak várhatóan a legmagasabbak lesznek, az órák legalább 10 %-ára kiterjed. Ez a kötelező célkitűzés azt eredményezné, hogy a hét minden napján átlagosan 3–4 órát választanának ki, amely általában megfelelne a csúcsterhelési időszaknak, de magában foglalhat olyan órákat is, amikor a megújuló energiaforrásokból történő villamosenergia-termelés várhatóan alacsony lesz, és a marginális erőművekből származó energiatermelésre van szükség a kereslet kielégítéséhez. Ennek figyelembevétele érdekében a tagállamok bizonyos mérlegelési jogkörrel rendelkeznek ezen órák meghatározása tekintetében. A kötelező cél kifejezetten azokat a fogyasztókat célozza meg, akik óránkénti alapon, keresletcsökkentés vagy keresletszabályozás által rugalmasságot tudnak biztosítani. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy szabadon választhassák meg a keresletcsökkentési célok eléréséhez szükséges megfelelő intézkedéseket, és különösen fontolóra kell venniük a gazdaságilag hatékony és piaci alapú eszközöket, például aukciókat vagy a keresletoldali válaszingtézkedésekre vagy az el nem fogyasztott villamos energiára vonatkozó pályázati rendszereket. Ez magában foglalhatja a meglévő rendszerek bővítését vagy a keresletoldali válaszingtézkedések fejlesztését célzó nemzeti ösztönzőket. Magában foglalhatja továbbá a részt vevő piaci feleknek nyújtott pénzügyi ösztönzőket vagy ellentételezést is azokban az esetekben, amikor ezt további, az adott órában a pályázat nélkül várható rendes fogyasztáshoz képest el nem fogyasztott villamos energiáért fizetik ki. Az ilyen intézkedések bevezetése és végrehajtása nem sértheti az állami támogatási szabályok alkalmazását.

A 2022 januárja és augusztusa közötti időszakban megfigyelt óránkénti termelés alapján az órák villamos energia iránti kereslet legmagasabb szintjét mutató 10 %-a során elért 5 %-os csökkenés következtében ezen órák során az átlagos kereslet az első nem kiválasztott csúcsórák szintjére kerülne. Ez tehát az óránkénti fogyasztási profil kiegyenlítését eredményezné. Továbbá, mivel általában a gáz a marginális technológia a legnagyobb keresletű órákban, ez a célzott 5 %-os csökkentés a gázfogyasztás 4 hónapos időszakra becsült mintegy 1,2 milliárd köbméteres csökkenését eredményezheti. Ez ugyanebben az időszakban a villamosenergia-fogyasztás mintegy 3,8%-át teszi ki. A közelmúltban készült

tanulmányok² azt mutatják, hogy a keresletoldali válaszban rejlő jelenlegi potenciál megfelelhet a kötelező célnak, ami pozitív hatást gyakorol a villamosenergia-árakra és a gázmegtakarítás volumenére.

Az inframarginális technológiákból származó villamosenergia-termelés piaci bevételeire vonatkozó plafon

Másodszor, a javasolt rendelet olyan megközelítést határoz meg, amely az alacsonyabb határköstségekkel rendelkező villamosenergia-termelésből, például a megújuló energiaforrásokból, a nukleáris energiából és a lignitből („inframarginális technológiák”) származó többletbevételek visszaszerzésére szolgál azáltal, hogy utólagos plafont állapít meg az 1 MWh előállított villamos energiára jutó bevételre vonatkozóan.

A másnapi piacon a villamosenergia-árakat a marginális technológia, azaz a kereslet kielégítéséhez szükséges utolsó és legdrágább erőmű változó költsége határozza meg (marginális árképzés). Tekintettel arra, hogy a másnapi villamosenergia-árak az összes többi piaci időtávban referenciaként szolgálnak a villamos energia árazásához, az intézkedés csökkenti az árrést meghatározó technológia (jellemzően szén, jelenleg gyakran gáztüzelésű erőművek) más, alacsonyabb határköstségekkel rendelkező – például a megújuló energiaforrásokkal, a nukleáris energiával és a lignittel működő – villamosenergia-termelők többségének bevételeire gyakorolt hatását. Az intézkedés e technológiák piaci eredményeit követi, amelyek akkor várhatók, ha a globális ellátási láncok rendesen működnek, és nem válnak – gázellátási zavarok okozásával – az energia fegyverként való felhasználásának eszközeivé.

Ez az uniós szintű megközelítés, amely a szolidaritás elvén alapul, a villamos energia nagykereskedelmi piacai a jelenlegihez hasonlóan és működnének és számolnának el, ezáltal biztosítva, hogy a teherelosztás során az EU mindig a legolcsóbb és leghatékonyabb erőműveket részesíti előnyben, és hogy a tagállamok szükség esetén importra támaszkodhassanak. Ez fenntartja annak ösztönzését, hogy szükség esetén olyan technológiák, mint a szén- és gáztüzelésű erőművek, tárolólétesítmények és keresletoldali válasz álljon rendelkezésre, biztosítva a villamosenergia-rendszer stabil működését a 2022–23-as téli szezonban.

² Tanulmány a keresletoldali válasz előnyeinek számszerűsítéséről az európai villamosenergia-szolgáltatók és fogyasztók számára 2030-ban az alapos dekarbonizáció elérése felé vezető úton, Compass Lexecon, 2021. január; Keresletoldali rugalmasság: potenciális hozzájárulás a 2023. évi gázcsökkentéshez, DNV, 2022. szeptember

A piaci bevételekre vonatkozó plafon szintje

Az e rendeletben előírt bevételi plafont olyan szinten kell megállapítani, amely az EU-ban működő inframarginális villamosenergia-termelők többségére alkalmazható és nem veszélyezteti a meglévő erőművek rendelkezésre állását és jövedelmezőségét, valamint az új inframarginális energiatermelésre vonatkozó jövőbeli beruházási döntéseket.

Míg az eseti és rövid távú árcsúcsok a villamosenergia-piacon szokásos jellemzőnek tekinthetők, és egyes befektetők számára hasznosak lehetnek termelési beruházásaik megtérüléséhez, a 2022 februárja óta tartó szélsőséges és tartós áremelkedés jelentősen eltér az eseti csúcsárak vagy a gazdasági ciklusokhoz kapcsolódó hosszabb távú áringadozások szokásos piaci helyzetétől.

Ez különösen a megújuló energiaforrásokból történő energiatermeléssel kapcsolatos beruházási döntésekre vonatkozik, amelyek döntő fontosságúak az Unió dekarbonizációs céljainak eléréséhez. A beruházási döntések meghozatalakor végzett nyereségesség-értékelés alácsúszásának elkerülése érdekében a plafont nem célszerű a piaci szereplőknek a villamosenergia-árak átlagos szintjére vonatkozó elvárásai alatt meghatározni azon órák tekintetében, amikor a villamos energia iránti kereslet a legmagasabb volt az Oroszország Ukrajna elleni invázióját megelőző időkben. A csúcsidőszakok átlagos piaci áraitól való várakozások az elmúlt évtizedekben következetesen és jelentősen 180 EUR/MWh alatt voltak, az Unió régiói közötti árkülönbségek ellenére. Ezenkívül a 2022 januárja és augusztusa között megfigyelt árakon alapuló szimulációk azt mutatják, hogy a 180 EUR/MWh-ban meghatározott plafon az átlagos bevétel 150 EUR/MWh körüli stabilizálását eredményezte volna. Ez az átlagos bevételi szint következetesen magasabb, mint a bevételi plafon³ alkalmazásával megcélzott inframarginális technológiák energiatermelésének teljes költsége (LCOE), ami lehetővé teszi, hogy az érintett termelők fedezzék beruházásaikat és működési költségeiket. A plafon ezért nem akadályozhatja az új inframarginális kapacitásokba való beruházást. A Bizottság ezért azt javasolja, hogy a bevételi plafont 180 EUR/MWh-ban állapítsák meg, amely magában foglalja a szükséges biztonsági tartalékot.

Egy ilyen plafonnak a piaci bevételekre kell korlátozódnia, nem pedig az összes termelési bevételre (ideértve például a támogatási rendszerekből származó bevételeket is), hogy elkerülhető legyen a projekt elvárt kezdeti nyereségességére gyakorolt jelentős hatás.

³ Energiaköltségek, adók és az állami beavatkozások beruházásokra gyakorolt hatása: végleges jelentés, Trinomics, 2020. október.

A belső villamosenergia-piac működésének megőrzése érdekében Unió-szerte egységes plafont kell megállapítani a bevételekre vonatkozóan, mivel áralapú versenyt tartana fenn a különböző technológiákon alapuló villamosenergia-termelők között, különösen a megújuló energiaforrások esetében. Mivel a plafon 1 Mwh megtermelt villamos energiára eső bevételre vonatkozik, a nagykereskedelmi villamosenergia-piacok árképzésére nem lesz hatással. Az erőműveket a teherelosztáskor továbbra is hatékonysági szintjük alapján veszik figyelembe, az alacsonyabb határköltségekkel rendelkezőket veszik előre, és ez nem érinti a villamos energia határokon átnyúló kereskedelmét.

A tagállamoknak megfelelő eljárásokat kell bevezetniük a villamosenergia-termelőktől származó többletbevételek behajtására, mivel a bevételekre vonatkozó plafon az ügyletek kiegyenlítésének pillanatában vagy – ha ez nem lehetséges – azt követően is alkalmazható. Ez attól függ, hogy a nagykereskedelmi villamosenergia-piacok működése eltérő-e a különböző időkeretekben, és hogyan szerveződnek a tagállamokban.

A plafon alkalmazási köre

A piaci bevételi plafon a rendeletben meghatározott valamennyi inframarginális termelő villamosenergia-értékesítéséből származó bevételre vonatkozna, és minden piaci időtávra kiterjedne, függetlenül attól, hogy a villamosenergia-kereskedelem kétoldalúan (tőzsdén kívül) vagy központosított piacokon történik. Ha a plafon csak bizonyos időkeretekre vagy csak a tőzsdékre és más szervezett piacokra lenne alkalmazandó, az arra ösztönözné az inframarginális villamosenergia-termelőket, hogy az intézkedés hatálya alá nem tartozó időkeretekben és piactereken kereskedjenek a villamos energiával. Másrészt a bevételplafon javasolt széles körű alkalmazása megőrizné a hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodások megkötésére irányuló ösztönzőket, amelyek elengedhetetlenek a fogyasztók számára az áringadozások elleni védekezéshez, és fontos eszköz lenne az inframarginális technológiákba, különösen a megújuló energiaforrásokba történő beruházások élénkítéséhez. Tekintettel arra, hogy a bevételi plafon nem befolyásolja az árak alakulását, a fogyasztóknak érdekük fűződne ahhoz, hogy hosszú távú villamosenergia-vásárlási megállapodásokat kössenek, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy közvetlenül részesüljenek a piaci áraknál alacsonyabb árakból.

A bevételi plafon 1 Mwh megtermelt villamos energiára vonatkozik. Függetlenül attól, hogy a villamosenergia-kereskedelem milyen szerződéses formában valósulhat meg, a plafont csak a realizált piaci bevételekre kell alkalmazni. Erre azért van szükség, hogy ne azokat a termelőket célozzuk meg, akik ténylegesen nem profitálnak a jelenlegi magas

villamosenergia-árakból, mert bevételeiket a plafon alatti áron fedezték a nagykereskedelmi villamosenergia-piac ingadozásaival szemben. Ezért amennyiben a meglévő vagy jövőbeli szerződéses kötelezettségek – például a megújuló energia vásárlására vonatkozó megállapodások és más típusú energiavásárlási megállapodások vagy határidős fedezeti ügyletek – a villamosenergia-termelésből származó, plafon alatti piaci bevételt eredményeznek, nem tartoznak a rendelet hatálya alá.

A releváns inframarginális technológiák meghatározása

A bevételi plafon alkalmazandó a plafonnál alacsonyabb határköltségű technológiákból – például szél-, nap-, geotermikus, atomenergia, biomassza, olaj és olajhoz kapcsolódó termékek, víztározó nélküli vízerőművek stb. – előállított villamos energia értékesítéséből származó piaci bevételekre.

A piaci bevételi plafon nem alkalmazandó azonban azokra a technológiákra, amelyek bemeneti tüzelőanyag-költségei a plafon feletti megtérülési szintet eredményeznek, mivel ez veszélyeztetné ezeket a tevékenységeket és végső soron az ellátás biztonságát. Ez a helyzet például a gáztüzelésű és szénttüzelésű erőművek esetében. Az Ukrajna elleni invázió óta a földgáz és a feketeköszén ára meredeken⁴ emelkedett, ami a plafon feletti kiegyenlítő termelési árhoz vezetett. Ha a gáz- és szénttüzelésű erőművekre a bevételi plafon vonatkozna, akkor nem tudnák fedezni működési költségeiket, és kiszorulnának a működésből.

A REPowerEU-közlemény célkitűzéseivel összhangban a plafon alkalmazása nem akadályozhatja a rugalmas termelési technológiákba (pl. a keresletoldali válaszingázásokba és a tárolás valamennyi típusába) történő beruházások ösztönzését, valamint a földgázzal és a gáztüzelésű erőművekkel közvetlen versenyben álló forrásokból történő villamosenergia-termelést. Ennek megfelelően a plafon nem alkalmazandó a biometánt használó erőművekre.

Erre azért van szükség, hogy – amint azt a RePowerEU közlemény is hangsúlyozza – e technológiák és termelési típusok továbbra is ösztönzést kapjanak a gázfogyasztás csökkentésére.

Az innovatív technológiák fejlesztésére irányuló ösztönzők megőrzése érdekében indokolt, hogy demonstrációs projektekre ne vonatkozzon bevételi plafon. A gyakorlatban már általában ez a helyzet, mivel a demonstrációs projektek díjazását jellemzően a piacon határozzák meg (pl. a bevételi árakon keresztül rögzített bevételek).

⁴ A földgáz ára 200 EUR/MWh fölé, a szén ára pedig 300 EUR/MWh fölé emelkedett.

Egyes tagállamokban az egyes villamosenergia-termelők által elért bevételeknek már állami intézkedések útján szabnak felső korlátokat. Ezek a termelők így nem részesülnek a villamosenergia-árak közelmúltbeli emelkedéséből eredő megnövekedett bevételekből. Ezért az ilyen típusú állami intézkedések hatálya alá tartozó meglévő termelőket ki kell zárni a plafon alkalmazásából.

A túlzott adminisztratív terhek elkerülése és a javasolt intézkedés hatékony alkalmazásának biztosítása érdekében a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy a bevételi plafon alkalmazása alól kizárják azokat a termelőket, akik a 20 kW-nál kisebb kapacitású létesítményből állítanak elő villamos energiát.

A végső felhasználók közötti újraelosztás

A plafon alkalmazásából származó többletbevételt a végső villamosenergia-felhasználókhoz kell irányítani. Ez magában foglalja a saját fogyasztásra szánt villamos energia valamennyi vásárlóját. Az újraelosztás kedvezményezettjeinek kiválasztásakor a tagállamoknak a lehető legnagyobb mértékben a – magán- vagy kereskedelmi – végső felhasználókat kell megcélózniuk, akik a leginkább ki vannak téve a magas villamosenergia-áraknak. A többletbevételek ebben az eszközben meghatározott elosztása nem érinti az EUMSZ 107. és 108. cikkének alkalmazását.

A fogyasztók által tapasztalt nehézségek kezelése

Végezetül ez a javaslat kulcsfontosságú rendelkezéseket tartalmaz a fogyasztók által a nagyon magas energiaárak miatt tapasztalt nehézségek kezelésére. A jelenlegi válság azzal a kihívással jár, hogy megfelelő támogatást kell biztosítani annak érdekében, hogy a háztartási fogyasztók továbbra is hozzájussanak a szükséges energiához, ugyanakkor ne gyengüljön energiamegtakarításra való ösztönzés. A fellépés kiindulópontja a háztartásokat – ideértve a közepes jövedelmű háztartásokat – érintő nehézségek teljes körű felismerése, és a nemzeti szintű támogatási intézkedések szükségessége.

A tagállamok már számos támogatási intézkedést vezettek be, beleértve az eszköztáron alapuló intézkedéseket is. Ezek magukban foglalták a közvetlen jövedelemtámogatást, az adók csökkentését, valamint a fogyasztói energiaszámlákra kivetett illetékeket és kedvezményeket, továbbá az energiahatékonyságot és a helyszíni megújulóenergia-termelést támogató intézkedéseket. A tagállamok beavatkoztak a villamosenergia-ellátás árképzésébe is, azaz szabályozott árakat határoztak meg a végfelhasználók számára.

Mindezek az eszközök továbbra is fontosak maradnak. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy kiválasszák azokat, amelyek a legjobban megfelelnek nemzeti körülményeiknek. Amennyire lehetséges, a fogyasztóknak nyújtott támogatásnak a kereslet csökkentését is támogatnia kell. Ugyanakkor azt is fontos felismerni, hogy egyes fogyasztók már most is közel vannak ahhoz a minimális fogyasztási szinthez, amely jólétük megőrzéséhez szükséges.

A Bizottság a REPowerEU: Közös európai fellépés a megfizethetőbb, biztonságosabb és fenntarthatóbb energiáért⁵ című közleményében iránymutatást nyújtott a villamosenergia-ellátás árképzésébe történő állami beavatkozások alkalmazásával kapcsolatban, biztosítva, hogy ezek a jelenlegi válság idején a fogyasztók javát szolgálják, és hosszabb távon fokozzák a versenyt a fogyasztók javára. Az (EU) 2019/944 irányelv értelmében azonban az ilyen árképzési beavatkozások nem terjedhetnek ki a kis- és középvállalkozásokra, és nem lehetnek alacsonyabbak a költségeknél.

A fogyasztók azon joga, hogy megválasszathassák azt az energiaszolgáltatót, amely a legjobb árat és szolgáltatást kínálja nekik, a belső villamosenergia-piac központi eleme. Az ebből eredő verseny leszorította az árakat és növelte a választékot, mivel a fogyasztóknak többé nem kellett a monopolhelyzetben lévő szolgáltatókra hagyatkozniuk. A verseny, valamint a szolgáltatók és ajánlatok kiválasztása az európai zöld megállapodás megvalósításának is kulcsfontosságú része lesz, mivel lehetővé teszik a fogyasztók számára, hogy kihasználják a villamos energia belső piacának előnyeit, és hozzájáruljanak az Unió energiahatékonysági és megújuló energiával kapcsolatos célkitűzéseinek eléréséhez.

A rövid távú piaci intervenciókról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú javításáról szóló közleményben foglaltaknak megfelelően a Bizottság úgy véli, hogy a jelenlegi helyzetben elfogadható lehet az árszabályozás kiterjesztése a kis- és középvállalkozásokra (kkv-k). Tekintettel arra, hogy az uniós energiaügyi jogszabályok nem irányoznak elő külön keretet e fogyasztók számára, annak lehetővé tétele, hogy a tagállamok a válság idején a szabályozott árak formájában történő árképzési beavatkozásokat kiterjesszék a kis- és középvállalkozásokra, újabb eszközt biztosítana számukra a hatás kezeléséhez. Ez a megközelítés azt a tényt tükrözi, hogy a magas és ingadozó nagykereskedelmi gáz- és villamosenergia-árak jellemezte energiapiaci helyzet jelenleg korlátozhatja a versenyt és károsíthatja a felhasználókat a kkv-szegmensben. Ennek a lehetőségnek azonban fenn kell tartania a fogyasztás csökkentésére irányuló ösztönzést, és így a múltbeli fogyasztásuk 80 %-ára kell korlátozódnia.

⁵ COM(2022) 108 final.

A villamosenergia-árképzésbe történő állami beavatkozás, amely költség alatti árat határoz meg, egyes tagállamok számára módot adhat arra, hogy közvetlenül enyhítsék a válság fogyasztókra gyakorolt hatását. Mindazonáltal az ilyen intézkedések jelentős hatást gyakorolnak a kiskereskedelmi piacon folyó versenyre, az innovációra és a kereslet csökkentésére irányuló ösztönzőkre is. Ezért ezeket vészhelyzeti intézkedésként is olyan biztosítékoknak kell kísélniük, amelyek garantálják a szolgáltatókkal szembeni megkülönböztetésmentes bánásmódot és a keresletcsökkentés ösztönzését.

A szolidaritás kritikus eleme annak biztosítása, hogy a villamos energia belső piaca a tagállamok számára a válságra való reagáláshoz szükséges eszközöket és rugalmasságot nyújtson. Azonban továbbra is a tagállamoknak kell eldönteniük, hogy kívánnak-e élni e lehetőségekkel, mivel a tagállamok vannak abban a helyzetben, hogy megítéljék az ilyen intézkedések hatékonyságát a többi eszközhöz képest, és az igényhez igazodva a támogatást oda irányítsák, ahol arra a legnagyobb szükség van.

3. SZOLIDARITÁSI HOZZÁJÁRULÁS

Nemcsak a villamosenergia-termelő vállalatok, hanem a fosszilis tüzelőanyagok ágazata is profitál a jelenlegi piaci helyzet miatti szélsőséges áremelkedésekből, a szokásos üzleti tevékenységeken túlmutató nyereséget termelve. A gyorsan emelkedő energia- és villamosenergia-árak jelentős terhet rónak a hatóságokra, a fogyasztókra és a vállalkozásokra egyaránt, és intézkedésekre van szükség annak elkerülése érdekében, hogy az árak sokkal jelentősebb és potenciálisan káros társadalmi és gazdasági következményekkel járó, fenntarthatatlan szintet érjenek el. Ezek a fejlemények közös, uniós szintű fellépést tesznek szükségessé. Az uniós vezetők és a Bizottság ezért megállapították, hogy sürgősen további intézkedésekre van szükség ezen események uniós polgárokra és gazdasági szereplőkre gyakorolt hatásának enyhítése, valamint egy még súlyosabb válság elhárítása érdekében.

A háztartások és a vállalkozások jelenlegi válsághelyzeteire való reagáláshoz szükséges intézkedések pénzügyi támogatása érdekében azoknak, amelyek többletnyereséget termelnek, a szolidaritás szellemében hozzá kell járulniuk a támogatás egy részéhez.

Ez a rendelet valamennyi tagállamban alkalmazandó szolidaritási hozzájárulást vezet be a fosszilisenergia-ágazatban. Ez a szolidaritási hozzájárulás olyan kivételes és ideiglenes intézkedés, amely a jelenlegi helyzetben helyénvaló, és amelyet a tagállamok a szolidaritás szellemében hoznának meg annak érdekében, hogy enyhítsék az megugró energiaárak

közvetlen gazdasági hatásait a közigazgatási szervek költségvetésére, a fogyasztókra és a vállalkozásokra Uniós-szerte.

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás bevezetése azt is biztosítani fogja, hogy ezen ágazatok hozzájárulása a válsághelyzetből származó nyereségükkel arányos legyen. Ugyanakkor a hozzájárulás kialakítása biztosítani fogja, hogy elegendő forrás álljon rendelkezésre az energetikai átállásba és az új technológiákba történő beruházásokhoz szükséges finanszírozásra, többek között uniós szinten is.

E célból ez a javaslat olyan ideiglenes szolidaritási hozzájárulási intézkedést hoz létre, amely a kizárólag a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő vállalatoktól és állandó telephelyektől származó, a 2022-es pénzügyi évben elért adóköteles többletnyereségen alapul, arányos és a jelenlegi társadalmi-gazdasági helyzetnek megfelelő. A hozzájárulás a tagállamok közötti szolidaritás szellemében olyan intézkedéseket finanszíroz, amelyek segítenek enyhíteni a jelenlegi válságot. Az intézkedés lehetővé teszi az erőforrások újraelosztását és a háztartások és a vállalkozások pénzügyi támogatását a tartósan magas energiaárak hatásainak enyhítése, az energiafogyasztás csökkentése, a megújuló energiákra vagy az energiahatékonyságra irányuló energiaigényes iparágak támogatása, valamint az Unió energetikai autonómiájának fejlesztése érdekében, valamennyi tagállam javára. Ezenkívül a gázellátás jelenlegi zavarai és az ebből eredő, a gáz- és villamosenergia-árakra gyakorolt hatások, a rekordszintet elérő nyári hőmérsékletek miatti megnövekedett energiakereslet, valamint egyes villamosenergia-termelők korlátozott rendelkezésre állása súlyos nehézséget jelent egy adott termékkel való ellátásban, jelen esetben az energiaellátásban. Az intézkedés hozzá fog járulni a belső piac zavartalan működésének megőrzéséhez és a tagállamok közötti szükséges szolidaritás biztosításához. A többletnyereség ebben az eszközben meghatározott felosztása nem érinti az EUMSZ 107. és 108. cikkének alkalmazását.

4. ÖSSZHANG A SZABÁLYOZÁSI TERÜLET JELENLEGI RENDELKEZÉSEIVEL

A javasolt eszköz átmeneti, arányos és rendkívüli intézkedéseket határoz meg. Kiegészíti a meglévő vonatkozó uniós kezdeményezéseket és jogszabályokat, és kiegészíti a Bizottság által az energiapiacok jelenlegi válságára adott válaszként már megtett kezdeményezéseket. Logikus folytatása a meglévő kezdeményezések, például a 2021. október 13-án elfogadott, az energiaárakra vonatkozó eszköztárban⁶⁷ és a 2022. május 18-i „REPowerEU” tervben

⁶ COM(2021) 660 final, 2021. október 13. Az emelkedő energiaárak kezelése: a cselekvés és a támogatás eszköztára.

szereplő intézkedéseknek, amelyeket a tagállamok a fogyasztók támogatására alkalmazhatnak, és kiegészíti a „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért” kezdeményezést.

Emellett a javasolt rendelet keresletcsökkentő elemei támogatni fogják a nemrégiben elfogadott (EU) 2022/1032 tárolási rendeletet⁸ azáltal, hogy csökkentik a gázból történő villamosenergia-termelés iránti igényt, ezáltal segítve a tagállamokat a tárolók feltöltésére vonatkozó kötelezettségek révén nyert gázkészletek megőrzésében és a 2022–2023 telére vonatkozó ellátás biztosításában.

Az állami beavatkozások hatályának a rendeletben javasolt intézkedésekkel összhangban történő kiterjesztését a villamosenergia-piacok jelenlegi helyzetének súlyossága indokolja.

A javasolt kezdeményezés választ ad az összes villamosenergia-fogyasztó által érzékelt megnövekedett kiskereskedelmi árteherre, valamint arra, hogy Oroszország Ukrajna elleni háborúja miatt az idei télen csökkenteni kell a keresletet és gázt kell megtakarítani.

Tekintettel a javasolt kezdeményezés kialakítására, nevezetesen az inframarginális technológiákból származó villamosenergia-termelésből származó piaci bevételek javasolt plafonjának szintjére és ideiglenes jellegére, a Bizottság úgy véli, hogy a javaslat összhangban van az európai klímarendelet célkitűzéseivel.

5. ÖSSZHANG AZ UNIÓ EGYÉB SZAKPOLITIKÁIVAL

A javaslat egy korlátozott ideig alkalmazandó rendkívüli intézkedés, amely összhangban áll az Unió energetikai rezilienciájának növelésére, illetve az esetleges vészhelyzetek kockázatának vagy hatásainak csökkentésére irányuló kezdeményezések szélesebb körével. A javaslat megőrzi a belső piac működését, és nem veszélyezteti annak integritását, mivel a határokon átnyúló energiapiacok működése kulcsfontosságú az ellátásbiztonság garantálásához ellátási hiány esetén. A villamosenergia-kereslet összehangoltabb csökkentése összhangban van a Bizottság zöld megállapodással kapcsolatos törekvéseivel is, és ugyanazokat az elveket és célkitűzéseket követi, mint amelyek a „Gázmegtakarítás a téli ellátásbiztonságért” kezdeményezésben szerepelnek. Végezetül a javaslat összhangban van a fogyasztóvédelmi elvekkel, és célja, hogy Unió-szerte megfizethető energiaárakat biztosítson a fogyasztók számára.

⁷ COM(2022) 236 final.

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1032 rendelete (2022. június 29.) az (EU) 2017/1938 és a 715/2009/EK rendeletnek a földgáztárolás tekintetében történő módosításáról (HL L 173., 2022.6.30., 17. o.).

6. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

Jogalap

Ezen eszköz jogalapja az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 122. cikkének (1) bekezdése.

A gázellátás jelenlegi zavarai és az ebből eredő, a gáz- és villamosenergia-árakra gyakorolt hatások, a rekordszintet elérő nyári hőmérsékletek miatti megnövekedett energiakereslet, valamint egyes villamosenergia-termelők korlátozott rendelkezésre állása az EUMSZ 122. cikkének megfelelően súlyos nehézséget jelent egy adott termékkel való ellátásban, jelen esetben az energiaellátásban. Az egyre magasabbra szökő energia- és villamosenergia-árak jelentős terhet rónak a fogyasztókra és a vállalkozásokra egyaránt, s ha nem tesznek lépéseket, fennáll annak a veszélye, hogy jelentős, szélesebb körű társadalmi és gazdasági következményekkel járó, fenntarthatatlan szintet érjenek el. Az uniós vezetők és a Bizottság megállapították, hogy sürgősen további intézkedésekre van szükség az uniós polgárokra gyakorolt hatás enyhítése és a közelgő télre való jobb felkészültség érdekében.

A javasolt rendelet szerinti ideiglenes intézkedések az energia területén a szolidaritás elvét testesítik meg, és lehetővé teszik a tagállamok számára, hogy összehangolt megközelítést alkalmazzanak a fogyasztók védelme érdekében, a belső villamosenergia-piac működésének veszélyeztetése nélkül.

Annak érdekében, hogy elkerülhetők legyenek a belső piac és az ellátási láncok jelentős torzulásai és a tél ellátásbiztonsági kockázatának potenciális fokozódása, alapvető fontosságú, hogy a tagállamok a lehető leghamarabb együttesen és a szolidaritás szellemében járjanak el. A jelenlegi válság valamennyi tagállamot hátrányosan érintette, de nem mindegyikük képes pénzügyileg egyformán támogatni a fogyasztókat. Ez olyan helyzethez vezethet, amelyben egyes tagállamok támogatást nyújtanak a fogyasztóknak, míg mások nem engedhetik meg maguknak, hogy ezt megtegyék, vagy vonakodhatnak beavatkozni olyan intézkedésekkel, amelyek negatív hatással lehetnek a belső villamosenergia-piacra.

A kereslet csökkentésére és a többletbevételeknek a nehézségekkel küzdő fogyasztók részére történő újraelosztására irányuló összehangolt erőfeszítés a legjobb módja az e tél által jelentett kihívások kezelésének. A keresletcsökkentés összehangolásával, szükség esetén a villamosenergia-behozatal lehetőségének megőrzésével és a többletbevételeknek a fogyasztók támogatására való felhasználásával a tagállamok jobban tudják majd támogatni a fogyasztókat és a vállalkozásokat, ezáltal enyhítve az infláció hatását a gazdaság egészében, és erősítve az

EU belső piacának rezilienciáját. Összehangolt fellépésre van szükség a polgárok és a vállalkozások jobb fizetőképességéhez való hozzájárulás érdekében is, ezáltal enyhítve az inflációnak az Unió gazdaságának egészére gyakorolt hatását. Annak érdekében, hogy az egységes piac elvei ne sérüljenek, valamennyi tagállamnak meg kell osztania a terheket, és hozzá kell járulnia a felhasználók támogatására irányuló közös erőfeszítésekhez.

Bár a tagállamokat eltérően érinti a gázellátás hiányának a villamosenergia-árakra gyakorolt hatása, valamennyi tagállamnak kötelezettséget kell vállalnia arra, hogy villamosenergia-fogyasztását azonos szinten csökkenti. A villamosenergia-kereslet EU-szerte történő csökkentésére irányuló uniós szintű összehangolt erőfeszítések csökkenteni fogják a teljes villamosenergia-fogyasztást az egész Unióban, ami alacsonyabb nagykereskedelmi villamosenergia-árakat, majd ezáltal alacsonyabb fogyasztói árakat eredményez. A csúcsidőszakokban a villamosenergia-kereslet csökkenése a gáztüzelésű erőművek iránti kereslet csökkenését is eredményezi, mivel összességében kisebb lesz a villamos energia iránti kereslet. Egy ilyen összehangolt válasz az EU-ban kiaknázza a villamosenergia-megtakarításban rejlő lehetőségeket, ami az összes tagállam uniós szintű összehangolt fellépése hiányában nem lenne ugyanolyan mértékben megvalósítható. Valamennyi tagállam hozzá fog járulni az árak csökkentésére és az ellátásbiztonsági kockázatok megelőzésére irányuló közös erőfeszítésekhez. Mivel a villamos energia belső piacán a tagállamok villamosenergia-rendszerei nagymértékben integráltak, az intézkedés csak akkor lehet hatékony, ha valamennyi tagállam szerepet vállal a kereslet csökkentésében.

Hasonlóképpen, a tagállamok közötti szolidaritás az inframarginális termelési technológiákból származó bevételekre alkalmazott egységes plafon által bevételt fog generálni a tagállamok számára a végső villamosenergia-felhasználókat támogató intézkedések finanszírozására, miközben megőrzi az árjelzéseket az európai piacokon, és megőrzi a határokon átnyúló kereskedelmet. Ezért biztosítani fogja, hogy Európában a villamos energia továbbra is oda áramoljon, ahol a legnagyobb szükség van rá, és hogy az olcsón előállított villamos energiát olyan tagállamokba exportálják, ahol a villamosenergia-termelés drágább. A tagállamok ilyen összehangolt erőfeszítése tehát magában foglalja a tagállamok és az uniós polgárok közötti energiapolitikai szolidaritás elvét.

Az intézkedés továbbá összeegyeztethető a villamos energia kereskedelmének és árképzésének jelenlegi módjával Európa-szerte, biztosítva ezáltal, hogy az energiakereskedelem és -megosztás sértetlen maradjon, hogy a tagállamok továbbra is szomszédjaikra hagyatkozhatnak az import tekintetében, és hogy a kevesebb hazai

termeléssel és korlátozott természeti erőforrásokkal rendelkező tagállamok jobban védve legyenek az ellátási zavarok kockázataival szemben. Ezért indokolt a javasolt eszközt az EUMSZ 122. cikkének (1) bekezdésére alapozni.

A szélsőséges áremelkedés olyan helyzetet eredményezett, amelyben nemcsak sok háztartás szembesül jelentős kihívással a számláinak kifizetése terén, hanem amely komoly kockázatot jelent a gazdaságra nézve is. Mivel a jelenlegi szabályozási keret számolt a jelenlegi problémák mértékével, helyénvaló a kis- és középvállalkozások esetében is lehetővé tenni a kiskereskedelmi árakba történő állami beavatkozást, valamint bizonyos feltételek mellett olyan beavatkozásokat, amelyek az energiaszolgáltatók költségei alatti árszintekhez vezetnek mind a háztartások, mind a kkv-k esetében.

A gázellátási hiány villamosenergia-árakra gyakorolt hatása, valamint a támogatási intézkedések állami költségvetésből történő finanszírozásának lehetőségei azonban tagállamonként eltérőek. Ennek következtében a válság aránytalan hatásokkal jár az Unió egyes részein, ahol a felhasználók nem tudnak hozzáférni a szükséges energiához, mivel a szolgáltatók kivonulnak a piacról. A javasolt intézkedések nélkül fennáll a kockázata annak, hogy csak a költségvetési mozgástérrel rendelkező tagállamok rendelkeznek az e fogyasztók és szolgáltatók védelméhez szükséges forrásokkal, ami a belső piac súlyos torzulásához vezet. Az e rendelet által létrehozott, a többletbevételeknek a végső fogyasztókra való áthárítására vonatkozó egységes kötelezettség biztosítani fogja, hogy elvben valamennyi tagállam képes legyen megvédeni fogyasztóit, és ezeket a kiegészítő forrásokat ugyanezen célra felhasználni. Az energiaárakra gyakorolt pozitív hatás kedvezően hat majd az összekapcsolt uniós piacra, és mérsékli az inflációs rátát. Ezért az összekapcsolt uniós gazdaságban a nemzeti intézkedések más tagállamokban is pozitív hatást fejtenek ki.

Az uniós kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő energetikai vállalkozásoknak a 2022-es pénzügyi évben elért adóköteles többletnyereségen alapuló, közös keret hatálya alá tartozó összehangolt, egyszeri, ideiglenes szolidaritási hozzájárulás tagállamok általi közös létrehozására van szükség annak érdekében, hogy a fogyasztók és a vállalkozások az Unió egész területén védelmet élvezzenek az ugrásszerűen megnövekedett energiaárakkal szemben, megőrizve ugyanakkor a belső piac zavartalan működését és biztosítva a tagállamok közötti szükséges szolidaritást. Ezért indokolt a javasolt eszközt az EUMSZ 122. cikkének (1) bekezdésére alapozni. A szolidaritási hozzájárulás bevezetése méltányossági elemmel egészíti ki az energiával kapcsolatos vészhelyzeti beavatkozás keretében indítandó intézkedéscsomagot.

Ez a javaslat ezért biztosítja, hogy valamennyi tagállam összehangolja erőfeszítéseit. Tehát tükröződik benne az energiapolitikai szolidaritás elve, amelyet a Bíróság a közelmúltban az uniós jog alapelveként megerősített.⁹

Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)

A kezdeményezés tervezett intézkedései teljes mértékben összhangban vannak a szubszidiaritás elvével. Az uniós villamosenergia-piacon tapasztalható nagy fokú bizonytalanság és a gázellátás Oroszország általi fegyverként való felhasználása következtében rendkívüli mértékben megemelkedett árak miatt uniós szintű fellépésre van szükség. Összehangolt megközelítésre van szükség szolidaritás szellemében, az egész Unióra kiterjedő villamosenergia-kereslet csökkentése révén annak érdekében, hogy minimális legyen az esetleges jelentős zavarok kockázata a téli hónapokban, amikor a villamosenergia-fogyasztás és a gázból történő villamosenergia-termelés magasabb lesz.

Tekintettel a gázellátási válság példa nélküli jellegére és a gáznak a villamosenergia-kereslet kielégítésében kulcsfontosságú technológiaként betöltött szerepére, a villamosenergia-piacokkal kapcsolatos uniós szintű fellépés is indokolt. A tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy ezen télen szükség esetén importra támaszkodhassanak, hangsúlyozva a villamos energia belső piacának fontosságát. Az energiának továbbra is áramlania kell Európa-szerte, hogy a magas árak válsága ne váljon ellátásbiztonsági válsággá. Ennek azonban megfizethetőnek kell lennie, és kezelni kell a fogyasztók villamosenergia-számláira gyakorolt aránytalan hatásokat. A villamosenergia-rendszer működésének, valamint a határokon átnyúló kereskedelemnek és beruházásoknak a megőrzése érdekében az inframarginális technológiák bevételei plafonjára vonatkozó közös megközelítés észszerű, megfelelő és arányos.

Ami a villamos energiát illeti, ez a javaslat meghatározza az intézkedések által elérendő végső eredményt: keresletcsökkentő intézkedéseket és jogi kötelezettségeket állapít meg az energiacsökkentésre vonatkozóan azokban az időszakokban, amikor a villamosenergia-árak a legmagasabbak, valamint korlátozza az inframarginális technológiákból származó bevételeket. Ugyanakkor teljes autonómiát biztosít a tagállamok számára a tekintetben, hogy nemzeti sajátosságaiknak megfelelően megválaszthassák az e kötelezettségek teljesítésének leghatékonyabb eszközeit, és bővíti a tagállamok azon lehetőségét, hogy beavatkozzanak az árszabályozásba. Közelebbről:

⁹ A C-848/19. P. sz. (Németország kontra Lengyelország) ügyben hozott ítélet.

- A villamos energia iránti kereslet csökkentése tekintetében a javasolt rendelet kötelező célokat határoz meg, ugyanakkor a tagállamokra bízva az e célok eléréséhez szükséges eszközök megválasztását.
- A fogyasztók támogatásának finanszírozására szolgáló bevételi plafont illetően a javasolt rendelet egységes, az egész Unióban alkalmazandó plafont állapít meg. A tagállamok azonban fenntartják a jogot arra, hogy további korlátozásokat vezessenek be, amennyiben azok arányosak, nem torzítják a villamos energia nagykereskedelmi piacának működését, nem veszélyeztetik a beruházási jelzéseket, és összhangban vannak az uniós joggal. A többletbevételeket a fogyasztók támogatására kell felhasználni, de teljes autonómiával rendelkeznek az eszközök megválasztására, amelyek által a többletbevételek eljutnak a fogyasztókhoz.
- Ami a kiskereskedelmi árakba történő állami beavatkozásra vonatkozó intézkedéseket illeti, a javasolt rendelet valójában kiterjeszti a tagállamok ilyen intézkedések meghozatalára vonatkozó hatáskörét a jelenlegi uniós szintű jogszabályi kerethez képest, ami összhangban van a szubszidiaritás elvével.

Ami a fosszilisenergia-ágazatra vonatkozó intézkedést illeti, az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás az összes tagállam előtt álló, jelenleg eltérő módon kezelt kihívásokra ad választ a szolidaritási hozzájárulást szabályozó európai szintű kerettel. Az uniós szintű közös kezdeményezés elsősorban a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenykedő egyes vállalatok és állandó telephelyek számára minden tagállamban kötelező szolidaritási hozzájárulás bevezetését foglalja magában. Ezt a problémát a tagállamok önmagukban nem tudják megfelelően kezelni.

Az e rendelettel bevezetett szolidaritási hozzájárulások növelni fogják az állami költségvetés bevételeit, és lehetővé teszik számukra, hogy olyan intézkedéseket finanszírozzanak, amelyek célja a fogyasztókra, különösen a kiszolgáltatott személyekre és a vállalatokra háruló magas energiaköltségek terheinek enyhítése. Azonban nem minden tagállam vezetett be ilyen intézkedéseket, és a már elfogadott intézkedések tartalma tagállamonként eltérő.

Ezért a közös uniós keret által szabályozott, a váratlan nyereségre vonatkozó kötelező szolidaritási hozzájárulás megfelelő egyenlő versenyfeltételeket biztosít az egész Unióban, és olyan helyzetet teremt, amelyben valamennyi tagállami hatóság felhasználhatja az ilyen többletnyereségből származó bevételeket, ami lehetővé tenné számukra, hogy jobban kezeljék az egyre emelkedő energiaárak miatt fennálló rendkívüli helyzetet, amely minden tagállamban sürgős fellépést tesz szükségessé. Ezért egy uniós kezdeményezés hozzáadott értéket teremtené a nemzeti szinten hozott egyedi intézkedésekhez képest.

Ezért mivel léptéke és hatása miatt a fellépés céljai uniós szinten jobban megvalósíthatók, az Unió az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében meghatározott szubszidiaritás elvével összhangban intézkedéseket fogadhat el.

Arányosság

A kezdeményezés ezért megfelel az arányosság elvének. Az EUMSZ 122. cikke (1) bekezdésének hatályán belül a szakpolitikai beavatkozás megfelel a gazdasági helyzetnek, és arányos a meghatározott problémák méretével és jellegével, valamint a kitűzött célokkal.

Tekintettel a példa nélküli geopolitikai helyzetre, valamint a polgárokat és az uniós gazdaságot fenyegető jelentős veszélyre, egyértelműen összehangolt fellépésre van szükség. A teljes villamosenergia-fogyasztás és a csúcsidőben történő villamosenergia-fogyasztás csökkentésére irányuló összehangolt erőfeszítések, az inframarginális villamosenergia-termelők által elért bevételekre alkalmazott plafon, valamint a tagállamok számára biztosított nagyobb mozgástér a kiskereskedelmi árak meghatározásába való állami beavatkozásra, megfelelő eszköz a jelenleg fennálló, a villamosenergia-árakat fogyasztók kárára felfelé hajtó nyomás csökkentésére. Ugyanakkor nem képzelhető el más, kevésbé beavatkozó jellegű intézkedés, amely ugyanolyan hatékonyan érné el ezt a célt.

A javasolt szolidaritási hozzájárulás tiszteletben tartja az arányosság elvét, mivel nem lépi túl a célkitűzések eléréséhez szükséges mértéket. Olyan számítási alapon és mértéken alapul, amely biztosítja, hogy a nyereség részben az ilyen hozzájárulástól függjön anélkül, hogy szükségtelenül akadályozná a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő energiaipari vállalatokat abban, hogy az ilyen többletnyereséget jövőbeli beruházásokra vagy életképességük biztosítására használják fel. Ezért a rendeletben javasolt kulcs az adóköteles többletnyereség egyharmadára korlátozódik, miután az adóalapra puffert alkalmaztak. A tagállamok sajátos körülményeinek védelme érdekében azonban a javasolt mérték egy minimális mérték, és a tagállamok magasabb mértéket is alkalmazhatnak, amennyiben szükségesnek ítélik.

A szolidaritási hozzájárulás szintén ideiglenes jellegű, a 2022-es pénzügyi évben elért többletnyereségre korlátozódik, és csak a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazat többletnyereségére alkalmazandó, a kiszámíthatatlan körülmények miatti váratlan nyereségekre figyelemmel. Azok a tagállamok, amelyek már rendelkeznek a szolidaritási hozzájárulás javasolt mértékét meghaladó belföldi illetékkel vagy adóval, továbbra is alkalmazhatják a meglévő magasabb kulcsot azon nemzeti sajátosságok figyelembevételére érdekében, amelyek az ilyen mérték elfogadásához vezettek.

A javaslat tehát nem lépi túl a meglévő jogi aktus célkitűzéseinek megvalósításához szükséges mértéket. A javasolt intézkedések arányosnak tekinthetők, és a lehető legnagyobb mértékben a meglévő, a tagállamok által üdvözölt kezdeményezésekre épülnek.

A jogi aktus típusának megválasztása

Figyelembe véve az energiaválság mértékét, társadalmi, gazdasági és pénzügyi hatásainak potenciálját, valamint e hatások enyhítésének sürgősségét, a Bizottság helyénvalónak tartja, hogy általános hatályú, közvetlenül és azonnal alkalmazandó rendelettel járjon el. Ez gyors, egységes és uniós szintű együttműködési mechanizmust eredményezne.

7. KONZULTÁCIÓK AZ ÉRDEKELTEKKEL ÉS HATÁSVIZSGÁLATOK

Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk

A javaslat politikailag érzékeny jellege miatt, valamint annak sürgőssége miatt, hogy a Tanács időben elfogadhassa a javaslatot, nem lehetett célzott konzultációt folytatni az érdekelt felekkel, sem hivatalos hatásvizsgálatot végezni.

A Bizottság azonban együtt kíván működni az érdekelt felekkel, különösen az energiaigényes iparágakkal e rendelet sikeres végrehajtásának biztosítása érdekében.

Tekintettel a vészhelyzetre reagáló intézkedések ideiglenes és sürgős jellegére, nem lehetett hatásvizsgálatot végezni.

Alapvető jogok

Az alapvető jogok tekintetében nem állapítottak meg negatív hatást. Az ezen eszköz szerinti intézkedések nem érintik az (EU) 2017/1938 rendelet alapján védettként besorolt felhasználók jogait, beleértve a háztartási felhasználókat is. Továbbá a javasolt rendeletben a bevételi plafonra vonatkozó rendelkezés és az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás bevezetése teljes mértékben figyelembe veszi a jogos elvárások és a meglévő beruházások védelmének szükségességét, és ezért nem veszélyezteti a jogszerűen megszerzett tulajdon birtoklásához és használatához való jogot. Az eszköz lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy csökkentsék a gázhiánnyal és az energiaárak ebből eredő megugrásával kapcsolatos kockázatokat, ami egyébként jelentős hatást gyakorolna a gazdaságra és a társadalomra. Annak biztosításával, hogy a villamos energia költség alatti értékesítésére kötelezett szolgáltatókat kárpótolják, elérhető, hogy az ilyen személyeket ne fosszák meg alapvető jogaiktól, ugyanakkor az állami támogatási szabályok alkalmazása se sérüljön.

8. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

Ez a javaslat nem igényel további forrást az EU költségvetéséből.

9. EGYÉB ELEMEEK

Nem releváns.

Javaslat

A TANÁCS RENDELETE**a magas energiaárak kezelését célzó vészhelyzeti beavatkozásról**

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 122. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

mivel:

- (1) 2021 szeptembere óta rendkívül magas árak figyelhetők meg a villamosenergia-piacokon. Amint azt az ACER az uniós nagykereskedelmi villamosenergia-piac szerkezetét érintő, 2022 áprilisában készített értékelésében¹⁰ megállapította, ez főként a villamosenergia-termelésben felhasznált gáz magas árának a következménye. A földgáztüzelésű erőművekre általában akkor van szükség a villamosenergia-kereslet kielégítéséhez, ha a nap folyamán csúcsigény mutatkozik, vagy ha a más technológiákkal, például nukleáris forrásokból, vízenergiával vagy az ingadozó teljesítményű megújuló energiaforrásokból előállított villamos energia mennyisége nem elegendő a kereslet kielégítéséhez. Az Energiaközösség egyik szerződő fele, Ukrajna ellen indított orosz katonai agresszió 2022 februárja óta tartó eszkalálódása a gázellátás jelentős visszaeséséhez vezetett. Az Ukrajna elleni orosz invázió bizonytalanságot okozott a villamosenergia-termelő létesítmények által felhasznált egyéb nyersanyagok, például a feketeszén és a nyersolaj kínálatában is. Ez a villamosenergia-árak további jelentős növekedését és volatilitását vonta maga után.
- (2) A közelmúltban szállított gáz lényegesen alacsonyabb mennyisége és az orosz gázszállításban mutatkozó zavarok fokozódása arra enged következtetni, hogy a közeljövőben teljes mértékben leállhat az Oroszországból érkező gázszállítás. Az Unió energiaellátási biztonságának növelése érdekében a Tanács elfogadta az (EU) 2022/1369 rendeletet¹¹, amely előírja a földgáz iránti kereslet önkéntes, 15 %-os csökkentését idén télen, és lehetővé teszi a Tanács számára, hogy ellátásbiztonsági „uniós riasztást” léptessen életbe, mely esetben a gázkereslet csökkentése kötelezővé válna.
- (3) Ezzel párhuzamosan a 2022 nyarán tapasztalt kivételesen magas hőmérsékletek miatt megnőtt a hűtési célú villamos energia iránti kereslet, ami nyomást gyakorolt a villamosenergia-termelésre, míg bizonyos technológiák villamosenergia-termelése

¹⁰

https://acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER's%2520Final%2520Assessment%2520of%2520the%2520EU%2520Wholesale%2520Electricity%2520Market%2520Design.pdf

¹¹

A Tanács (EU) 2022/1369 rendlete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

műszaki és időjárásfüggő okokból jelentősen elmaradt a múltbeli szintektől. Ennek fő oka a rendkívüli aszály, amely a következőkhöz vezetett: i. a különböző tagállamokban működő atomerőművek villamosenergia-termelése visszaesett a hűtővízhiány miatt; ii. a vízenergia-termelés szűkössé vált; és iii. a főbb folyók vízszintje lecsökkent, ami korlátozta az energiatermelésben tüzelőanyagként felhasznált áruk szállítását. Ebben a rendkívüli helyzetben a földgáztüzelésű erőművek folyamatosan nagy mennyiségben állítottak elő villamos energiát, ami kivételesen és rendellenesen magas nagykereskedelmi villamosenergia-árakhoz vezetett. Annak ellenére, hogy egyes tagállamokban csökkent a rendelkezésre álló energiatermelési kapacitás, a tagállamok között működő villamosenergia-tőzsdék segítettek elkerülni az ellátásbiztonságot veszélyeztető incidenseket, és hozzájárultak az uniós piacokon tapasztalt áringadozások enyhítéséhez, ezzel növelve a tagállamok ársokkokkal szembeni ellenálló képességét.

- (4) A nagykereskedelmi villamosenergia-piacokon bekövetkezett áremelkedés a villamos energia kiskereskedelmi árainak megugrásához vezetett, amely várhatóan a következő fűtési szezon előtt is folytatódni fog, és fokozatosan a legtöbb fogyasztói szerződésben érezhetővé válik. A gázárak ugrásszerű emelkedése és ebből eredően az alternatív tüzelőanyagok iránti kereslet más nyersanyagárak, például az olaj és a szén árának növekedését is maga után vonta.
- (5) A jelenlegi energiaválság – jóllehet eltérő mértékben – valamennyi tagállamot hátrányosan érintette. Az energiaárak erőteljes emelkedése nagyban hozzájárul az euróövezetben tapasztalható általános inflációhoz, és lassítja az Unió gazdasági növekedését.
- (6) Ezért gyors és összehangolt válasza van szükség. A vészhelyzeti eszköz bevezetésével ideiglenesen csökkenne annak kockázata, hogy a villamosenergia-árak és a végső felhasználók villamosenergia-költségei még kevésbé fenntartható szintre emelkedjenek, és hogy a tagállamok összehangolatlan nemzeti intézkedéseket fogadjanak el, ami uniós szinten veszélyeztetné az ellátás biztonságát, és további terhet róna az uniós iparra és a fogyasztókra. A tagállamok közötti szolidaritás szellemében a következő, 2022–23-as téli szezonban a tagállamok összehangolt erőfeszítésére van szükség a magas energiaárak hatásának enyhítése és annak biztosítása érdekében, hogy a jelenlegi válság ne okozzon tartós károkat a fogyasztók és a gazdaság számára, megőrizve egyúttal a költségvetési fenntarthatóságot.
- (7) A gázellátás jelenlegi zavarai, egyes villamosenergia-termelő létesítmények korlátozott rendelkezésre állása, valamint mindennek a gáz- és villamosenergia-árakra gyakorolt hatásai az Európai Unió működéséről szóló szerződés 122. cikkének (1) bekezdése értelmében vett súlyos nehézséget jelentenek a gáz- és villamosenergia-ellátásban. Fennáll annak a komoly kockázata, hogy a gázellátás további zavarai és hideg tél esetén a helyzet a következő téli időszakban – a gáz és a villamos energia iránti kereslet megugrásával – tovább romolhat. A helyzet további súlyosbodása a gáz és más energiahordozók árát még inkább fölfelé hajthatja, ami a villamosenergia-árakra is hatással lesz.
- (8) Egységes és jól koordinált, az egész Unióra kiterjedő válasza van szükség a villamosenergia-árak erőteljes emelkedésének, valamint a háztartásokra és az iparra gyakorolt hatásuknak a kezeléséhez. Az összehangolatlan nemzeti intézkedések befolyásolhatják a belső energiapiac működését, veszélyeztethetik az ellátás biztonságát, és a válság által leginkább sújtott tagállamokban további áremelkedésekhez vezethetnek. A belső villamosenergia-piac integritásának

megőrzése ezért elengedhetetlen a tagállamok közötti szolidaritás megőrzéséhez és növeléséhez.

- (9) Míg egyes tagállamok jobban ki lehetnek téve az orosz gázszállítás leállításának és az ebből eredő áremelkedéseknek, megfelelő keresletcsökkentő intézkedésekkel valamennyi tagállam hozzájárulhat az ilyen zavarok okozta gazdasági károk korlátozásához. A villamosenergia-piacok összekapcsoltsága miatt a villamosenergia-kereslet nemzeti szintű csökkentése uniós szinten pozitív hatást gyakorolhat a villamosenergia-árakra, így az egyik tagállamban elért megtakarítások a többi tagállam számára is előnyösek.
- (10) Az alacsonyabb határkötségű termelésből – például a megújuló energiaforrásokból, nukleáris energiából és lignitből (inframarginális termelők) – kapott villamos energiából származó bevételek összehangolatlan korlátozása jelentős torzulásokhoz vezethet az uniós termelők körében, mivel az összekapcsolt villamosenergia-piacon a termelők Unió-szerte versenyeznek egymással. Egy, a többletbevételekre kiszabott közös uniós plafonra vonatkozó kötelezettségvállalással elkerülhetők az ilyen torzulások. Emellett a pénzügyi források korlátozottsága miatt nem minden tagállam képes ugyanolyan mértékben támogatni a fogyasztókat, ugyanakkor egyes villamosenergia-termelők továbbra is jelentős többletbevételeket érhetnek el. Amennyiben a tagállamok szolidárisak egymással, és bevezetésre kerül egy, az inframarginális termelési technológiákból származó bevételekre vonatkozó egységes plafon, az bevételt generál a tagállamok számára, amelyekből azok finanszírozhatják a végső villamosenergia-felhasználók, például a háztartások, kkv-k és energiaigényes iparágak támogatására irányuló intézkedéseket, és mindeközben az európai piacok árjelzései és a határokon átnyúló kereskedelem megmaradnak.
- (11) A kiskereskedelmi gáz- és villamosenergia-árak rendkívüli emelkedése miatt különösen fontosak a kiskereskedelmi fogyasztók védelmére irányuló állami beavatkozások. A gázellátási hiány villamosenergia-árakra gyakorolt hatása, valamint a támogatási intézkedések állami költségvetésből történő finanszírozásának lehetőségei azonban tagállamonként eltérőek. Ha csak néhány, elegendő forrással rendelkező tagállam képes megvédeni az érintett felhasználókat és szolgáltatókat, az a belső piac súlyos torzulásához vezetne. Egy egységes kötelezettség azonban biztosítaná a többletbevételek végső fogyasztóknak való továbbadását, és ezzel valamennyi tagállam óvni tudná fogyasztóit. Az energiaárakra gyakorolt pozitív hatás kedvezően hat majd az összekapcsolt uniós piacra, és mérsékli az inflációs rátát. Ezért az összekapcsolt uniós gazdaságban hozott nemzeti intézkedések – a szolidaritás szellemében – más tagállamokban is pozitív hatással lesznek.
- (12) A kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységet folytató, fosszilis tüzelőanyagokkal foglalkozó vállalatok szolidaritási hozzájárulását megállapító intézkedés egy kivételes és szigorúan ideiglenes intézkedés. A jelenlegi helyzetben helyénvalónak tűnik az uniós szintű fellépés annak érdekében, hogy a drasztikusan emelkedő energiaárak által a hatóságok költségvetésére, a fogyasztókra és a vállalatokra gyakorolt közvetlen gazdasági hatásokat Unió-szerte enyhíteni lehessen.
- (13) A szolidaritási hozzájárulás megfelelő eszközt jelent az előre nem látható körülmények miatti többletnyereség kezelésére. Ezek a nyereségek nem foghatók ahhoz a szokásos nyereséghez, amelyet e vállalatok rendes körülmények között elérhettek vagy várhattak volna, ha az energiapiacokon nem lépnek fel ilyen előre nem látható események. Ezért a szolidaritási hozzájárulás bevezetése olyan közös és összehangolt intézkedés, amely a szolidaritás szellemében további bevételeket biztosít

a nemzeti hatóságok számára, amelyekből azok pénzügyi támogatást nyújthatnak az emelkedő energiaárak által súlyosan érintett háztartásoknak és vállalatoknak, egyenlő versenyfeltételeket biztosítva az egész Unióban és a belső piacon. Az intézkedést az egyes tagállamok által az érintett vállalatokra kivetett rendszeres társasági adókkal párhuzamosan kell alkalmazni.

- (14) Az energiapolitikai területek közötti koherencia érdekében az intézkedéseknek egymást kölcsönösen erősíteniük kell, és összefüggő csomagként kell működniük. Az inframarginális villamosenergia-termelés piaci bevételeinek plafonjából eredő többletbevételek útján, a villamosenergia-kereslet csökkentése révén, ami hozzájárul az energiaárak csökkenéséhez, valamint a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenykedő, fosszilis tüzelőanyagokkal foglalkozó vállalatokra kivetett szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek révén valamennyi tagállamnak képesnek kell lennie a fogyasztók célzott támogatására. Az alacsonyabb kereslet egyúttal várhatóan kedvezően hat az ellátásbiztonságot fenyegető kockázatok csökkentésére, az (EU) 2019/944 irányelv célkitűzéseivel összhangban.
- (15) A tagállamoknak ezért törekedniük kell arra, hogy csökkentsék az összes fogyasztó teljes villamosenergia-fogyasztását, beleértve azokat is, akik még nem rendelkeznek intelligens fogyasztásmérő rendszerekkel vagy olyan eszközökkel, amelyek lehetővé teszik fogyasztásuk nyomon követését a nap meghatározott óráiban.
- (16) A villamosenergia-termeléshez szükséges tüzelőanyag-készletek megőrzése és a legdrágább villamosenergia-fogyasztási órák célzott meghatározása érdekében – amikor a gáztüzelésű villamosenergia-termelés különösen jelentős hatást gyakorol a határra – minden tagállamnak csökkentenie kell bruttó villamosenergia-fogyasztását az azonosított csúcsáridőszakokban.
- (17) Egy, a csúcsidőszakokra vonatkozó tipikus villamosenergia-fogyasztási profil alapján bevezetett, a csúcsáridőszakokban érvényes 5 %-os kötelező cél biztosítaná, hogy a tagállamok konkrétan azokat a fogyasztókat célozzák meg, akik óránkénti alapon – többek között aggregátorok útján – keresletcsökkentés által rugalmasságot tudnak biztosítani. Ezért a villamosenergia-kereslet meghatározott órákban történő, legalább 5 %-os aktív csökkentése várhatóan a gázfogyasztás csökkenéséhez és a kereslet egyenletesebb óránkénti megoszlásához fog vezetni, ami hatással lesz az óránkénti piaci árakra.
- (18) A tagállamoknak mérlegelési jogkört kell biztosítani a keresletcsökkentési célok eléréséhez szükséges megfelelő intézkedések megválasztására annak érdekében, hogy azok tükrözzék a nemzeti sajátosságokat. A villamosenergia-kereslet csökkentésére irányuló intézkedések kidolgozásakor a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az intézkedések kialakítása ne ássa alá „A klímasemleges gazdaság létrehozása: Uniós stratégia az energiarendszer integrációjának megteremtéséért” című közleményben meghatározott, villamosítással kapcsolatos uniós célkitűzéseket. A villamosítás kulcsfontosságú az EU fosszilis tüzelőanyagoktól való függőségének csökkentéséhez és az Európai Unió hosszú távú stratégiai autonómiájának biztosításához, mivel ezáltal mérsékelhető az energiaválság súlyossága, és megelőzhetőek lesznek a jövőbeli energiaválságok. A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentésére irányuló intézkedések közé tartoznak többek között a nemzeti figyelemfelkeltő kampányok, a villamosenergia-rendszerrel kapcsolatos előrejelzésekre vonatkozó célzott információk közzététele, a nem alapvető energiafogyasztást korlátozó szabályozási intézkedések, valamint a villamosenergia-fogyasztás csökkentésére irányuló célzott ösztönzők.

- (19) A csúcsáridőszakokat érintő keresletcsökkentési intézkedések kiválasztásánál a tagállamoknak különösen az olyan piaci alapú intézkedéseket kell mérlegelniük, mint az aukciók vagy a pályázati rendszerek, amelyekkel gazdaságilag hatékony módon ösztönözhetik a fogyasztáscsökkentést. A hatékonyság és a gyors végrehajtás biztosítása érdekében a tagállamok támaszkodhatnak már létező kezdeményezésekre, és a meglévő rendszereket a keresletoldali válaszingtézkedések kidolgozása céljából bővíthetik. A nemzeti szinten hozott intézkedések az érintett piaci szereplők számára nyújtandó pénzügyi ösztönzőket vagy kompenzációt is magukban foglalhatnak, amennyiben ezzel kézzelfogható keresletcsökkenés érhető el a várható rendes fogyasztáshoz képest.
- (20) Annak érdekében, hogy segítséget és iránymutatást nyújtson a tagállamoknak az e rendeletben meghatározott szükséges keresletcsökkentés megvalósításához, a Bizottságnak elő kell segítenie a bevált gyakorlatok tagállamok közötti megosztását.
- (21) Tekintettel a villamosenergia-árak hirtelen és rendkívüli megugrására és a további emelkedés közvetlen kockázatára, a gyors árcsökkentés elősegítése és a fosszilis tüzelőanyagok felhasználásának minimalizálása érdekében a tagállamoknak haladéktalanul meg kell hozniuk a bruttó villamosenergia-fogyasztás visszaszorításához szükséges intézkedéseket.
- (22) A másnapi nagykereskedelmi piacon először a legolcsóbb erőművekből származó energia kerül elosztásra, viszont minden piaci szereplő azt az árat kapja, amelyet a kereslet kielégítéséhez szükséges utolsó erőmű – vagyis a piaci egyensúly beálltakor igénybe vett, legmagasabb határköltségű erőmű – határozott meg. A gáz és feketeszén árának közelmúltbeli hirtelen emelkedése a gáz- és széntüzelésű villamosenergia-termelő létesítmények másnapi nagykereskedelmi piaci árainak kivételes és tartós emelkedéséhez vezetett. Ez pedig Unió-szerte szokatlanul magas árakhoz vezetett a másnapi piacon, mivel a szóban forgó erőművek általában a villamos energia iránti kereslet kielégítéséhez szükséges, legnagyobb határköltségű erőművek.
- (23) Tekintettel arra, hogy a másnapi piaci ár referenciaként szolgál a többi nagykereskedelmi villamosenergia-piac áraihoz, és hogy az elszámolóárat valamennyi piaci szereplő megkapja, a jelentősen alacsonyabb határköltségű technológiák működtetői folyamatosan nagy bevételeket könyveltek el az Ukrajna ellen 2022 februárjában indított orosz invázió óta, mely bevételek jóval meghaladták a befektetési döntések során alkalmazott elvárásokat.
- (24) Azon esetekben, amikor a fogyasztók rendkívül magas, az Unió gazdaságát is károsító áraknak vannak kitéve, ideiglenesen korlátozni kell az alacsonyabb határköltségű termelők rendkívüli piaci bevételeit, és e célból plafont kell meghatározni a villamos energia Unión belüli értékesítéséből származó ilyen piaci bevételekre vonatkozóan.
- (25) A bevételek felső határának meghatározása nem veszélyeztetheti az érintett termelők – köztük a megújulóenergia-termelők – azon képességét, hogy visszanyerjék beruházási és működési költségeiket, továbbá fenn kell tartania és ösztönöznie kell a dekarbonizált és megbízható villamosenergia-rendszerhez szükséges kapacitásba történő jövőbeli beruházásokat. A belső villamosenergia-piac működésének biztosítása érdekében Unió-szerte egységes plafont kell megállapítani a bevételekre vonatkozóan, mivel az fenntartaná az áralapú versenyt a különböző technológiákon alapuló villamosenergia-termelők között, különösen a megújuló energiaforrások esetében.
- (26) Míg az eseti és rövid távú árcsúcsok a villamosenergia-piacon szokásos jelenségnek számítanak, és egyes befektetők számára hasznosak lehetnek termelési beruházásaik

megtérüléséhez, a 2022 februárja óta tartó szélsőséges és tartós áremelkedés jelentősen eltér a szokványos piaci helyzetre jellemző eseti csúcsárak jelenségétől. Ezért a plafont nem célszerű a piaci szereplőknek a villamosenergia-árak átlagos szintjére vonatkozó észszerű elvárásai alatti szinten meghatározni azon órák tekintetében, amikor a villamos energia iránti kereslet a legmagasabb volt az Oroszország Ukrajna elleni invázióját megelőző időszakokban. 2022 februárja előtt a villamos energia nagykereskedelmi piacán az anticipált átlagos csúcsárak folyamatosan jóval 180 EUR/MWh alatt voltak Unió-szerte az elmúlt évtizedekben, annak ellenére, hogy a villamosenergia-árak eltérőek voltak az Unió régióiban. Mivel a piaci szereplők eredeti beruházási döntései azon a várakozáson alapultak, hogy az átlagos árak alacsonyabbak lesznek a csúcsidőszakokban tapasztalt árszintnél, a 180 EUR/MWh értékben megállapított plafon jóval meghaladja az eredeti piaci várakozásokat. Annak érdekében, hogy a bevételi plafon ne menjen szembe a beruházások jövedelmezőségére vonatkozó eredeti értékelésekkel, árrést kell hozzászámítani a befektetők által észszerűen várt árhoz.

- (27) Emellett a 180 EUR/MWh összegű plafon – az észszerű árrést is tekintetbe véve – következetesen magasabb, mint az összes releváns energiatermelési technológia esetében megállapított jelenlegi fajlagos energiatermelési költség (LCOE), és lehetővé teszi az érintett termelők beruházási és működési költségeinek fedezését. Tekintettel arra, hogy az e javaslatban meghatározott számítás jelentős különbséget hagy az észszerű LCOE és a bevételi plafon között, a plafon bevezetése várhatóan nem fogja akadályozni az új inframarginális kapacitásokba való beruházásokat.
- (28) A plafonnak a piaci bevételekre kell vonatkoznia, nem pedig az összes termelési bevételre (ideértve az egyéb potenciális bevételi forrásokat, mint például a betáplálási felár), hogy ne befolyásolhassa jelentős mértékben a projekt eredetileg elvárt nyereségességét. Függetlenül attól, hogy a villamosenergia-kereskedelem milyen szerződéses formában valósulhat meg, a plafont csak a realizált piaci bevételekre kell alkalmazni. Erre azért van szükség, hogy ne szenvedjenek kárt azokat a termelők, akik ténylegesen nem profitálnak a jelenlegi magas villamosenergia-árakból, mert bevételeiket biztosították a nagykereskedelmi villamosenergia-piac ingadozásaival szemben. Ezért amennyiben a meglévő vagy jövőbeli szerződéses kötelezettségek – például a megújuló energia és más típusú energia vásárlására vonatkozó megállapodások vagy határidős fedezeti ügyletek – villamosenergia-termelésből származó, a plafon mértékéig terjedő piaci bevételt eredményeznek, akkor azok nem tartoznak annak hatálya alá.
- (29) A bevételi plafont bevezető intézkedésnek ezért nem szabad elriasztania a piaci szereplőket attól, hogy megújulóenergia-adásvételi megállapodásokat kössenek. Tekintettel azokra a közvetlen előnyökre, amelyeket e megállapodások a végső fogyasztók számára nyújtanak, a tagállamoknak továbbra is ösztönözniük kell őket, a megújulóenergia-projektek engedélyezési eljárásainak felgyorsításáról és az energiavásárlási megállapodások elősegítéséről szóló, 2022. május 18-i bizottsági ajánlásra, valamint az annak mellékletében foglalt iránymutatás II. fejezetében leírt gyakorlatokra támaszkodva.
- (30) A belső villamosenergia-piac működésének megőrzése érdekében az Unióban egységes plafont kell megállapítani a bevételekre vonatkozóan, mivel az Unió-szerte áralapú versenyt tartana fenn a különböző technológiákon alapuló villamosenergia-termelők között, különösen a megújuló energiaforrások esetében.

- (31) Bár hatékonyabb lehet, ha a bevételi plafont az ügyletek kiegyenlítésének időpontjában alkalmazzák, előfordulhat, hogy ez nem mindig lehetséges, például amiatt, hogy a nagykereskedelmi villamosenergia-piacok a tagállamokban és a különböző időkeretekben mutatkozó különbségek miatti eltérően szerveződnek. A nemzeti sajátosságok figyelembevétele és a bevételi plafon nemzeti szintű alkalmazásának megkönnyítése érdekében a tagállamok számára lehetőséget kell biztosítani annak eldöntésére, hogy azt a villamosenergia-csere elszámolásakor vagy azt követően alkalmazzák-e.
- (32) Tekintettel arra, hogy a villamosenergia-termelő létesítmények termelési és költségszerkezete tagállamonként jelentősen eltér, a tagállamoknak fenn kell tartaniuk annak lehetőségét, hogy a termelők bevételeit tovább korlátozzák, amennyiben az érintett intézkedések összeegyeztethetők az uniós joggal.
- (33) A bevételi plafont az annál alacsonyabb határköltségű technológiákra, például a szél-, a nap- és az atomenergiára kell alkalmazni.
- (34) A plafon nem alkalmazandó azokra a technológiákra, amelyek a villamosenergia-termeléshez szükséges tüzelőanyag árához kapcsolódóan magas határköltséggel járnak, mint például a gáz- és széntüzelésű erőművek, mivel működési költségeik jelentősen meghaladnák a plafon szintjét, és annak alkalmazása veszélyeztetné gazdasági életképességüket. A gázfogyasztás általános csökkentésére irányuló ösztönzők fenntartása érdekében a bevételi plafon azokra a technológiákra sem alkalmazandó, amelyek közvetlen versenyben állnak a gáztüzelésű erőművekkel, rugalmasságot biztosítva a villamosenergia-rendszeren belül, és amelyek alternatív költségeikre – például keresletoldali válasz és tárolás – támaszkodva megjelennek ajánlataikkal a villamosenergia-piacon.
- (35) A bevételi plafon nem alkalmazandó azokra a technológiákra, amelyek tüzelőanyagként földgázt helyettesítő anyagokat, például biometánt használnak, hogy ezáltal ne kerüljön veszélybe a meglévő gáztüzelésű erőműveknek a REPowerEU terv célkitűzéseivel összhangban történő átalakítása.
- (36) Az innovatív technológiák fejlesztésére irányuló ösztönzők megőrzése érdekében indokolt, hogy demonstrációs projektekre ne vonatkozzon a bevételi plafon.
- (37) Egyes tagállamok az egyes villamosenergia-termelők által elért bevételeknek már állami intézkedések – például betáplálási tarifák és kétirányú különbözeti ügyletek – útján felső korlátokat szabtak. Az említett termelők így nem részesülnek a villamosenergia-árak közelmúltbeli emelkedéséből eredő megnövekedett bevételekből. Ezért az ilyen típusú állami intézkedések hatálya alá tartozó, már létező termelőket ki kell zárni a bevételi plafon alkalmazásából. Minden újonnan bevezetendő intézkedésnek összhangban kell lennie a belső piac elveivel, és az nem korlátozhatja a határokon átnyúló kereskedelmet, továbbá nem vezethet a gázfogyasztás növekedéséhez.
- (38) Tekintettel arra, hogy a bevételi plafon útján nem minden tagállam képes ugyanolyan mértékben támogatni végső felhasználóit a más országokból származó villamosenergia-importoktól való függősége miatt, a 100 %-os vagy annál magasabb nettó villamosenergia-importú tagállamoknak megállapodásokat kell lehetővé tenni, hogy a szolidaritás szellemében a fő exportáló országgal osztozzanak a többletbevételeken. A kiegyensúlyozatlan kereskedelmi kapcsolatokra figyelemmel ösztönözni kell az ilyen szolidaritási megállapodásokat.

- (39) A villamosenergia-ágazatban elterjedt üzleti és kereskedelmi gyakorlat, valamint a vonatkozó szabályozási keret jelentősen eltér a fosszilis tüzelőanyagok ágazatától. Mivel a bevételi plafon azt a piaci eredményt követi, amelyre a termelők a globális ellátási láncok 2022 februárja óta rendes körülmények között, a gázellátás zavarai nélkül történő működése esetén számíthattak volna, a villamosenergia-termelőkre vonatkozó intézkedést a villamosenergia-termelésből származó bevételekre kell alkalmazni. Ugyanakkor, mivel az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban működő vállalkozásoknak az előző évekhez képest jelentősen megnövekedett nyereségességét célozza, azt e vállalatok nyereségére kell alkalmazni.
- (40) A tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a plafon alkalmazásából származó, a villamos energia területén kapott többletbevételek a rendkívül magas villamosenergia-árak hatásának enyhítése céljából továbbításra kerüljenek a végső villamosenergia-felhasználók felé. A többletbevételeknek el kell jutniuk a felhasználókhoz – háztartásokhoz és vállalatokhoz egyaránt –, akiket különösen súlyosan érintenek a magas villamosenergia-árak. A javasolt intézkedések nélkül fennáll a kockázata annak, hogy csak a gazdagabb tagállamoknak lesz lehetőségük megvédeni fogyasztóikat, ami a belső piac súlyos torzulásához vezetne.
- (41) A plafon bevezetéséből származó bevételek segíteni fogják a tagállamokat az olyan intézkedések finanszírozásában, mint a jövedelemtranszfer, a számlakedvezmények, a szolgáltatók költség alatti szolgáltatásokért történő kárpótlása, valamint a fogyasztás strukturális csökkentését eredményező beruházások, különösen a fosszilis tüzelőanyagokból előállított villamos energia terén. Amennyiben a támogatást nem háztartási felhasználók kapják, azoknak törekedniük kell arra, hogy a dekarbonizációs technológiákba, köztük a megújuló energiaforrásokba ruházzanak be – például energia-adásvételi megállapodások vagy a megújulóenergia-termelésbe történő közvetlen beruházások révén –, vagy hogy energiahatékonysági beruházásokat hajtsanak végre.
- (42) A villamosenergia-ellátás árképzésébe való állami beavatkozás főszabály szerint piactorzító intézkedésnek minősül. Ilyen beavatkozás ezért csak közszolgáltatási kötelezettségként, meghatározott feltételek mellett hajtható végre. Jelenleg az (EU) 944/2019 irányelv értelmében a szabályozott árak háztartások és mikrovállalkozások esetében alkalmazhatók, továbbá – költség alatti árak mellett – az energiaszegénységben élő és kiszolgáltatott helyzetben lévő felhasználók esetében. A villamosenergia-árak jelenlegi rendkívüli emelkedése miatt azonban a tagállamok rendelkezésére álló, fogyasztókra irányuló eszköztárat ideiglenesen ki kell terjeszteni, hogy lehetővé váljon a szabályozott árak kkv-kra való kiterjesztése és a költség alatti szabályozott árak engedélyezése. Az intézkedések ilyen kiterjesztését a bevételi plafonból lehetne finanszírozni.
- (43) Fontos, hogy a költség alatti szabályozott kiskereskedelmi árak ne vezessenek a szolgáltatók közti megkülönböztetéshez, és ne rójanak rájuk méltánytalan költségeket. Ezért – az állami támogatási szabályok alkalmazásának sérelme nélkül – a szolgáltatók számára méltányos ellentételezést kell biztosítani a szabályozott áron történő ellátás költségeiért. A költség alatti szabályozott árakat a bevételi plafon alkalmazásából származó bevételekből kell finanszírozni. Annak érdekében, hogy ezen intézkedések nyomán ne növekedjen a villamos energia iránti kereslet, a költség alatti szabályozott árak csupán a fogyasztás korlátozott mennyiségére vonatkozhatnak, egyúttal biztosítva a fogyasztók energiaszükségletét.

- (44) A háború hirtelen és kiszámíthatatlan körülményei, az energiaellátás csökkenése és a rekordhőmérsékletek miatti növekvő kereslet következtében az olaj-, gáz-, szén- és finomítóágazat forgalmának legalább 75 %-át termelő uniós vállalatok és állandó telephelyek nyeresége megugrott, anélkül hogy azok jelentős költségszerkezetbeli változtatásokat hajtottak volna végre, vagy növelték volna beruházásaikat.
- (45) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás újraelosztási intézkedésként fog működni annak érdekében, hogy a váratlan körülmények következtében többletnyereségre szert tett érintett vállalatok arányos mértékben hozzájáruljanak a belső piaci energiaválság mérsékléséhez.
- (46) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapja az olaj-, gáz-, szén- és finomítóágazatban tevékeny, az EU-ban adóügyi illetőséggel rendelkező vállalatok és állandó telephelyek kétoldalú egyezményekben vagy a tagállamok nemzeti adójogszabályaiban meghatározott, a 2022. január 1-jén vagy az azt követően kezdődő pénzügyi évre vonatkozó adóköteles nyeresége. Azok a tagállamok, amelyben csak a kiosztott társasági nyereség adóköteles, az ideiglenes szolidaritási hozzájárulást a kiosztástól függetlenül a kiszámított nyereségre alkalmazzák. A pénzügyi évet a tagállamok nemzeti jogszabályainak előírásai alapján kell meghatározni.
- (47) A szolidaritási hozzájárulás csupán azon 2022. évi nyereségre vonatkozik, amely a 2019. január 1-jén vagy azt követően kezdődő három adóév átlagos adóköteles nyereségéhez képest bekövetkezett növekedés 20 % feletti részének felel meg.
- (48) Ez a megközelítés biztosítja, hogy a haszonkulcs azon részét, amely nem az ukrajnai jogellenes háborút követően az energiapiacokon bekövetkezett kiszámíthatatlan fejleményeknek tulajdonítható, az érintett vállalatok és állandó telephelyek jövőbeli beruházásokra vagy a jelenlegi energiaválság idején pénzügyi stabilitásuk megszilárdítására használhassák fel, beleértve az energiaigényes iparágakat is. A számítási alap ily módon történő meghatározása biztosítja, hogy a szolidaritási hozzájárulás arányos legyen a különböző tagállamokban. Ugyanakkor e megközelítés a minimális mérték meghatározásával biztosítja, hogy a szolidaritási hozzájárulás méltányos és arányos legyen. A tagállamok továbbra is alkalmazhatnak magasabb mértéket abban az esetben, ha már e rendelet hatálybalépése előtt olyan szolidaritási hozzájárulást vagy adót vezettek be az e rendelet hatálya alá tartozó energiaipari vállalkozások adóköteles többletnyereségére, és az meghaladja a 33 %-os mértéket. Ez lehetővé teszi az említett tagállamok számára, hogy az általuk előnyben részesített, a nemzeti jogrendszerük alapján elfogadhatónak és megfelelőnek ítélt mértéket tartsák fenn.
- (49) A szolidaritási hozzájárulást a következő célokra kell felhasználni: i. pénzügyi támogatási intézkedések a végső energiafelhasználók, köztük a kiszolgáltatatott helyzetben lévő háztartások számára a magas energiaárak hatásainak enyhítése céljából; ii. az energiafogyasztás csökkentését elősegítő pénzügyi támogatási intézkedések; iii. pénzügyi támogatási intézkedések az energiaigényes iparágakban működő vállalkozások támogatására; iv. az Unió energetikai autonómiájának erősítését célzó pénzügyi támogatási intézkedések. A tagállamok számára azt is lehetővé kell tenni, hogy az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét közös finanszírozásra fordítsák.
- (50) A bevételek említett célokra történő felhasználása azt mutatja, hogy a szolidaritási hozzájárulás rendkívüli intézkedésként arra törekszik, hogy Unió-szerte mérsékelje az energiaválság háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt káros hatásait, egyúttal védje az egységes piacot, és megelőzze a további széttagoltság kockázatát. Az energiaárak

jelentős emelkedése valamennyi tagállamot érinti. Tekintettel azonban az energiaszerkezet különbségeire, a tagállamok nem egyformán érintettek, és nem mindegyikük rendelkezik azonos költségvetési mozgástérrel ahhoz, hogy megtegye a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelméhez szükséges intézkedéseket. Olyan európai intézkedés, mint a szolidaritási hozzájárulás hiányában fennáll az egységes piacot érintő zavarok és a további szétaprózódás kockázata, ami az energiapiacok és az értékláncok integrációjára tekintettel valamennyi tagállamra nézve káros lenne. Az energiaszegénységnek és a válság társadalmi következményeinek a kezelése – különös tekintettel az érintett iparágakban dolgozó munkavállalók védelmére – szintén a tagállamok közötti uniós szintű szolidaritástól függ. A hatás maximalizálása érdekében a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket összehangolt módon és/vagy uniós finanszírozási eszközökön keresztül, a szolidaritás szellemében kell felhasználni.

- (51) A tagállamoknak a pénzügyi támogatási intézkedések fókuszába különösen azokat a legsérülékenyebb háztartásokat és vállalkozásokat kell helyezniük, amelyeket a leginkább érintenek az emelkedő energiaárak. Ezáltal az energiakereslet csökkentésére és az energiamegtakarításra irányuló árszótőzök megmaradnának. Emellett a legkiszolgáltatottabb, korlátozott likviditású háztartások támogatása pozitív hatást gyakorolna az összfogyasztásra (azáltal, hogy megakadályozza a nem energetikai javakra fordított kiadások túlzott kiszorulását), ugyanis a háztartások e csoportját magasabb fogyasztási hajlandóság jellemzi. Ezen túlmenően a bevételeket az energiafogyasztás csökkentésének előmozdítására kell fordítani. E tekintetben a bevételeket például keresletcsökkentési aukciókra vagy pályázati rendszerekre kell felhasználni, amelyek célja a végső energiafelhasználók energiavásárlási költségeinek bizonyos fogyasztási mennyiségig történő csökkentése, továbbá a végső energiafelhasználók – a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások – ösztönzése arra, hogy megújuló energiaforrásokba, az energiahatékonyság javításába vagy dekarbonizációs technológiákba ruházzanak be. A szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket az energiaigényes iparágakban és az ezekre az iparágakra támaszkodó régiókban működő vállalatok pénzügyi támogatására is fel kell használni. Az energiaigényes iparágaknak – például a műtrágyaiparnak – az energiaárak ugrásszerű megemelkedéséből eredő költségei jelentősek. A pénzügyi támogatási intézkedéseket a megújuló energiaforrásokba, az energiahatékonyságba vagy a dekarbonizációs technológiákba történő beruházásoktól kell függővé tenni. Emellett a REPowerEU-közleményben meghatározott célkitűzéseket segítő beruházásokkal támogatni kell azokat az intézkedéseket, amelyek hozzájárulnak az Unió nagyobb energetikai autonómiájához, különösen a határokon átnyúló projektek esetében.
- (52) A tagállamok úgy is dönthetnek, hogy a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét az energiaválság káros hatásainak csökkentését célzó intézkedések közös finanszírozására fordítják, ezen belül például a foglalkoztatás védelmére és a munkaerő átképzésére és továbbképzésére, illetve az energiahatékonyságba és a megújuló energiába történő, többek között határokon átnyúló projektek keretében megvalósuló beruházások előmozdítására. A közös finanszírozás szempontja magában foglalja mind a projektalapú költségmegosztást a tagállamok között, mind pedig azt, hogy azok egy uniós eszközön keresztül, a szolidaritás szellemében önkéntesen utalnak bevételeket az uniós költségvetésbe.
- (53) A rendszeres és hatékony nyomon követés és a Bizottság felé történő jelentéstétel elengedhetetlen ahhoz, hogy értékelni lehessen a tagállamok által a keresletcsökkentési célok megvalósítása, a bevételi plafon végrehajtása, a

többletbevételek felhasználása és a szabályozott árak alkalmazása terén elért eredményeket.

- (54) A tagállamoknak jelentést kell tenniük a Bizottságnak a szolidaritási hozzájárulás területükön történő alkalmazásáról és a hozzájárulás bármilyen módosításáról.
- (55) A tagállamoknak jelentést kell tenniük a szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek felhasználásáról is. Ennek célja különösen annak biztosítása, hogy a tagállamok a bevételeket az e rendeletben előírt felhasználásokkal összhangban használják fel.
- (56) A szolidaritási hozzájárulásnak és az azt szabályozó uniós jogi keretnek átmenetinek kell lennie, és választ kell adnia a megugrott energiaárak miatt az Unióban kialakult rendkívüli és sürgős helyzetre. A szolidaritási hozzájárulás a 2022-ben keletkezett többletnyereségre alkalmazandó azzal a céllal, hogy a jelenlegi energiaválság háztartásokra és vállalkozásokra gyakorolt káros hatásait kezelni és enyhíteni lehessen. A szolidaritási hozzájárulásnak a teljes adóévre történő alkalmazása lehetővé teszi az érintett időszakban elért többletnyereség felhasználását az energiaválságok következményeinek enyhítésére, miközben a nyereség megfelelő részét az érintett vállalatoknál hagyja.
- (57) A szolidaritási hozzájárulásnak csak a 2022-es pénzügyi évre kell vonatkoznia. 2023. október 15-ig, amikor a nemzeti hatóságok véleményt alkotnak a szolidaritási hozzájárulás beszédéséről, a Bizottság áttekinti a helyzetet, és jelentést nyújt be a Tanácsnak.
- (58) Amennyiben egy tagállam nehézségekbe ütközik a rendelet és különösen az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás alkalmazása során, adott esetben – az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkével összhangban – konzultálnia kell az Európai Bizottsággal.
- (59) Az alapul szolgáló gázárak volatilitása nehézségeket okoz a határidős villamosenergia-piacokon jelen lévő energiavállalatok számára, különösen a megfelelő biztosítékokhoz való hozzáférés tekintetében. Az Európai Bizottság az Európai Értékpapírpiaci Hatósággal és az Európai Bankhatósággal együttműködve értékeli a biztosítékok és letétek elfogadhatóságával kapcsolatos kérdéseket, valamint a napközbeni túlzott volatilitás korlátozásának lehetséges módjait.
- (60) Ezen túlmenően az e rendeletben foglalt intézkedések összhangban vannak az Európai Bizottság által a piac hosszú távú kialakításával kapcsolatban végzett kiegészítő és folyamatban lévő munkával, amelyet a rövid távú energiapiaci intervenciókról és a villamosenergia-piac szerkezetének hosszú távú fejlesztéséről szóló, a REPowerEU tervvel egyidejűleg 2022. május 18-án kiadott közlemény is bejelentett.
- (61) Tekintettel az energiaválság nagyságrendjére, társadalmi, gazdasági és pénzügyi hatásainak horderejére, valamint a cselekvés halaszthatatlanságára, e rendeletnek sürgősen, az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő napon hatályba kell lépnie.
- (62) Tekintettel az e rendeletben meghatározott intézkedések kivételes jellegére és arra, hogy azokat különösen a 2022–23-as téli szezonban kell alkalmazni, a rendeletet a hatálybalépését követően egy évig kell alkalmazni.
- (63) Mivel e rendelet céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban e célok jobban megvalósíthatók, az Unió intézkedéseket hozhat a szubszidiaritásnak az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt elvével

összhangban. Az említett cikkben foglalt arányosság elvének megfelelően ez a rendelet nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket.

ELFOGADTA EZT A RENDELETET:

I. FEJEZET

TÁRGY ÉS FOGALOMMEGHATÁROZÁSOK

1. cikk

Tárgy

Ez a rendelet vészhelyzeti beavatkozást hoz létre a magas energiaárakból eredő hatások kivételes, célzott és időben korlátozott intézkedések révén történő enyhítésére. Ezen intézkedések célja a villamosenergia-fogyasztás csökkentése, az egyes termelők villamosenergia-termelésből származó piaci bevételeinek maximalizálása és a végső felhasználók között célzott módon történő újraelosztása, a tagállamok számára a háztartások és a kis- és középvállalkozások villamosenergia-ellátására vonatkozó árképzésbe történő állami beavatkozások lehetővé tétele, valamint a túlnyomórészt a kőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenykedő uniós vállalatok és állandó telephelyek által fizetendő olyan ideiglenes szolidaritási hozzájárulásra vonatkozó szabályok megállapítása, amelynek célja, hogy a háztartások és a vállalatok számára megfizethetőbbé tegye az energiát.

2. cikk

Fogalommeghatározások

E rendelet alkalmazásában az (EU) 2019/944 irányelv 2. cikkében és az (EU) 2019/943 rendelet 2. cikkében szereplő fogalommeghatározásokat kell alkalmazni. Emellett a következő fogalommeghatározásokat is alkalmazni kell:

1. „kis- és középvállalkozás”: a 2003/361/EK bizottsági ajánlás¹² mellékletének 2. cikkében meghatározott vállalkozás;
2. „bruttó villamosenergia-fogyasztás”: a tagállam területén folytatott tevékenységekhez szükséges teljes villamosenergia-ellátás;
3. „referencia-időszak”: az e rendelet hatálybalépését megelőző öt egymást követő évben a november 1-jétől március 31-ig tartó időszak, amelyek közül az első a 2017. november 1-jétől 2018. március 31-ig tartó időszak;
4. „csúcsáridőszak”: a nap azon órái, amikor az átvitelrendszer-üzemeltetők és a kijelölt villamosenergiapiac-üzemeltetők előrejelzései alapján a másnapi nagykereskedelmi villamosenergia-árak várhatóan a legmagasabbak lesznek;
5. „piaci bevétel”: az a realizált bevétel, amelyet a termelő a villamos energia Unión belüli eladásáért és szállításáért cserébe kap, függetlenül attól, hogy a csere milyen

¹² A Bizottság 2003/361/EK ajánlása (2003. május 6.) a mikro-, kis- és középvállalkozások fogalmának meghatározásáról (HL L 124., 2003.5.20., 36. o.).

szerződéses formában történik, beleértve az energiavásárlási megállapodásokat és a nagykereskedelmi villamosenergia-piac ingadozásai elleni egyéb fedezeti műveleteket, de nem beleértve az állami támogatásokat;

6. „elszámolás”: a szerződő felek között adott esetben a villamos energia leszállítása és átvétele ellenében teljesített és kapott kifizetés, amellyel a szerződő felek egy vagy több elszámolási ügyletből eredő kötelezettségei kerülnek teljesítésre;
7. „illetékes hatóság”: az (EU) 2019/941 rendelet 2. cikkének 11. pontjában meghatározott hatóság;
8. „többletbevétel”: a termelőknek a villamos energia egy MWh-jára jutó piaci bevételei és a villamos energia egy MWh-jára alkalmazandó 180 EUR összegű felső korlát közötti pozitív különbség;
9. „hulladék”: minden olyan anyag vagy tárgy, amelytől birtokosa a 2008/98/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében meghatározottak szerint megválik, megválni szándékozik vagy megválni köteles;
10. „nettó villamosenergia-import”: a 2021. január 1. és 2021. december 31. közötti időszakban a teljes villamosenergia-import és a teljes villamosenergia-export közötti különbség, osztva az adott tagállam teljes bruttó villamosenergia-termelésével;
11. „pénzügyi év”: az adóév, a naptári év vagy a nemzeti jogban meghatározott bármely más, adózási szempontból megfelelő időszak;
12. „felhasználó”: nagykereskedelmi vagy végfelhasználó;
13. „végső energiafelhasználó”: az a felhasználó, aki saját felhasználásra vásárol energiát;
14. „végső villamosenergia-felhasználó”: az a felhasználó, aki saját felhasználásra vásárol villamos energiát;
15. „támogatási rendszer”: egy tagállam vagy tagállamok egy csoportja által alkalmazott olyan eszköz, rendszer vagy mechanizmus, amely előmozdítja a megújuló energiaforrásokból előállított energia felhasználását;
16. „származási garancia”: olyan elektronikus dokumentum, amely igazolja a végső felhasználó felé, hogy az energia egy adott részét vagy mennyiségét megújuló energiaforrásokból állították elő;
17. „kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban végzett tevékenységek”: uniós vállalat vagy állandó telephely által végzett bármely olyan gazdasági tevékenység, amely forgalmának legalább 75 %-a a kőolaj kitermeléséből, bányászatából, finomításából vagy kokszyártásból származik;
18. „uniós társaság”: egy tagállam olyan társasága, amely az adott tagállam adójoga szerint adózási szempontból az adott tagállamban illetőséggel rendelkezőnek minősül, és egy harmadik állammal kötött, a kettős adóztatás elkerüléséről szóló egyezmény értelmében adózási szempontból nem minősül az Unión kívüli adóügyi illetőségűnek;
19. „állandó telephely”: egy tagállamban elhelyezkedő állandó üzletviteli hely, amelyen keresztül egy másik állam társasága üzleti tevékenységét részben vagy egészben kifejti, amennyiben ezen üzletviteli hely nyeresége a vonatkozó kétoldalú adózási egyezmény alapján, vagy ilyen egyezmény hiányában a nemzeti jog alapján azon tagállamban adóköteles, ahol elhelyezkedik;

20. „többletnyereség”: a kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban a vállalatok vagy állandó telephelyek szintjén végzett tevékenységekből származó adóköteles nyereség tekintetében az előző három adóév átlagos nyereségéhez képest bekövetkezett növekedés 20 % feletti része;
21. „szolidaritási hozzájárulás”: olyan ideiglenes intézkedés, amelynek célja a kőolaj-, a földgáz-, a szén- és a finomítói ágazatban tevékenységet folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek többletnyereségének a tagállamok, a fogyasztók és a vállalatok energiapiacain tapasztalható rendkívüli árváltozások enyhítése érdekében történő átirányítása.

II. FEJEZET

A VILLAMOSENERGIA-PIACOT ÉRINTŐ INTÉZKEDÉSEK

1. szakasz

A kereslet csökkentése

3. cikk

A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentése

A tagállamoknak törekedniük kell olyan intézkedések végrehajtására, amelyekkel a teljes havi bruttó villamosenergia-fogyasztásukat a referencia-időszak azonos hónapjaiban mért bruttó villamosenergia-fogyasztás átlagához képest 10 %-kal csökkenthetik.

4. cikk

A bruttó villamosenergia-fogyasztás csökkentése a csúcsideőszakokban

- (1) Minden tagállam minden hónapra vonatkozóan az adott hónap összes órájának legalább 10 %-át csúcsideőszaknak jelöli ki.
- (2) A kijelölt csúcsideőszakokban minden tagállam csökkenti bruttó villamosenergia-fogyasztását. A kijelölt csúcsideőszakokban elért csökkenésnek minden hónapban átlagosan óránként legalább 5 %-ot kell elérnie. A csökkentési célt a kijelölt csúcsideőszakokra vonatkozó tényleges bruttó villamosenergia-fogyasztás és az átviteli rendszer-üzemeltetők által előre jelzett bruttó villamosenergia-fogyasztás közötti különbségként kell kiszámítani, figyelmen kívül hagyva az e cikkben meghatározott célérték elérése érdekében bevezetett intézkedések hatását.

5. cikk

A kereslet csökkentését célzó intézkedések

- (1) A bruttó villamosenergia-fogyasztásnak a 3. és 4. cikkben meghatározott célok elérése érdekében történő csökkentésére szolgáló megfelelő intézkedéseket a tagállamok maguk választhatják meg. Az intézkedéseknek világosnak, átláthatónak, arányosnak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, és különösen:
- a) piaci alapúnak kell lenniük, adott esetben ellentételezéssel kiegészítve, amely nyílt versenyeljárás keretében kerül meghatározásra, ideértve azokat a pályázatokat is, amelyekben a nyertes ajánlattevők ellentételezésben részesülnek;
 - b) csak akkor tartalmazhatnak pénzügyi ellentételezést, ha az ellentételezést az adott órában a pályázat nélkül várható fogyasztáshoz képest el nem fogyasztott további villamos energia után fizetik ki;
 - c) nem torzíthatják indokolatlanul a versenyt és nem akadályozhatják a villamos energia belső piacának megfelelő működését;
 - d) az (EU) 2019/944 irányelv 17. cikkével összhangban nem szabad őket indokolatlanul bizonyos ügyfelekre vagy ügyfélcsoportokra korlátozni, beleértve az aggregátorokat is;
 - e) nem akadályozhatják indokolatlanul azt a folyamatot, amelynek célja, hogy a fosszilis tüzelőanyag-technológiákat villamos energiát felhasználó technológiák váltsák fel.

2. szakasz

A piaci bevételekre vonatkozó plafon és a többletbevételek végső felhasználók közötti elosztása

6. cikk

A piaci bevételekre vonatkozó kötelező plafon

- (1) A termelők által realizált, a 7. cikk (1) bekezdésében említett forrásokból történő villamosenergia-termelésből származó piaci bevételek plafonja az előállított villamos energia egy MWh-jára vetítve legfeljebb 180 EUR.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy a plafon a termelők valamennyi piaci bevételére vonatkozzon, függetlenül attól, hogy az ügyletre milyen piaci időkeretben kerül sor, és függetlenül attól, hogy a villamos energiával kétoldalúan vagy központosított piacon kereskednek-e.
- (3) A tagállamok döntenek arról, hogy a bevételekre vonatkozó plafont az energiacsere elszámolásakor vagy azt követően alkalmazzák-e.
- (4) Az (1) bekezdés sérelme nélkül a tagállamok fenntarthatnak vagy bevezethetnek olyan intézkedéseket, amelyek tovább korlátozzák a termelők piaci bevételeit, feltéve, hogy ezek az intézkedések arányosak és megkülönböztetéstől mentesek, nem

veszélyeztetik a beruházási jelzéseket, biztosítják a beruházási költségek fedezését, nem torzítják a villamos energia nagykereskedelmi piacának működését, és összeegyeztethetők az uniós joggal.

7. cikk

A piaci bevételekre vonatkozó plafon villamosenergia-termelőkre történő alkalmazása

- (1) A 6. cikkben foglalt kötelezettség a következő forrásokból előállított villamos energia értékesítéséből származó piaci bevételekre vonatkozik:
 - a) szélenergia;
 - b) napenergia (naphőenergia és fotovoltaikus napenergia);
 - c) geotermikus energia;
 - d) vízenergia tározó nélkül;
 - e) biomasszából előállított tüzelőanyag (szilárd vagy gáznemű biomassza-tüzelőanyagok), a biometán kivételével;
 - f) hulladék;
 - g) atomenergia;
 - h) lignit;
 - i) nyersolaj és egyéb olajtermékek.
- (2) A 6. cikk (1) bekezdésében meghatározott plafon nem vonatkozik a demonstrációs projektekre, illetve azokra a termelőkre, akiknek egy MWh-ra jutó bevétele állami intézkedések révén már maximálva van.
- (3) A tagállamok – különösen azokban az esetekben, amikor a 6. cikk (1) bekezdésében előírt plafon alkalmazása jelentős adminisztratív teherrel jár – dönthetnek úgy, hogy a plafont a legfeljebb 20 kW telepített kapacitású villamosenergia-termelő létesítményekkel villamos energiát előállító termelőkre nem kell alkalmazni.

8. cikk

A megújulóenergia-vásárlási megállapodások ösztönzői

- (1) E rendelet keretében a tagállamok haladéktalanul megszüntetik a megújulóenergia-vásárlási megállapodások létrejöttét gátló indokolatlan adminisztratív vagy piaci akadályokat. Intézkedéseket hoznak annak érdekében, hogy felgyorsítsák a megújulóenergia-vásárlási megállapodások elterjedését, különösen a kis- és középvállalkozások körében.
- (2) A tagállamoknak úgy kell kialakítaniuk, ütemezniük és végrehajtaniuk a támogatási rendszereket – és a származási garanciákat –, hogy azok összeegyeztethetők legyenek a megújulóenergia-vásárlási megállapodásokkal, illetve kiegészítsék és lehetővé tegyék azokat.

9. cikk

A többletbevételek elosztása

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a plafonnak a piaci bevételekre történő alkalmazásából származó valamennyi többletbevételt a végső villamosenergia-felhasználók támogatására szolgáló olyan intézkedések finanszírozására használják fel, amelyek célzottan enyhítik a magas villamosenergia-árak e felhasználókra gyakorolt hatását.
- (2) Az (1) bekezdésben említett intézkedéseknek egyértelműnek, átláthatónak, arányosnak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, és nem hathatnak ellentétesen a bruttó villamosenergia-fogyasztás 3. és 4. cikkben előírt csökkentési kötelezettségével.
- (3) Az (1) bekezdésben említett intézkedések közé tartozhatnak például a következők:
 - a) pénzügyi kompenzáció nyújtása a végső villamosenergia-felhasználók számára villamosenergia-fogyasztásuk csökkentéséért, többek között keresletcsökkentési aukciók vagy pályázati rendszerek révén;
 - b) a végső villamosenergia-felhasználók közvetlen támogatása;
 - c) kompenzáció azon szolgáltatók számára, akiknek a 12. cikk szerinti árképzésbe való állami beavatkozást követően a költségek alatt kell villamos energiát szállítaniuk a felhasználókhoz;
 - d) a végső villamosenergia-felhasználók villamosenergia-beszerzési költségeinek csökkentése az elfogyasztott villamos energia egy adott mennyiségére vonatkozóan;
 - e) a végső villamosenergia-felhasználók dekarbonizációs technológiákba, megújuló energiaforrásokba és energiahatékonyságba történő beruházásainak előmozdítása.

10. cikk

A tagállamok közötti megállapodások

Azokban az esetekben, amikor egy tagállam nettó villamosenergia-behozatala eléri vagy meghaladja a 100 %-ot, az importáló tagállam és a fő exportáló ország 2022. december 1-jéig megállapodást köt a többletbevétel felosztásáról. A szolidaritás szellemében minden tagállam köthet ilyen megállapodásokat.

3. szakasz

Kiskereskedelmi intézkedések

11. cikk

A villamosenergia-árképzésre irányuló állami beavatkozásoknak a kis- és középvállalkozásokra való ideiglenes kiterjesztése

Az árképzésbe történő állami beavatkozásra vonatkozó uniós szabályoktól eltérve a tagállamok állami beavatkozásokat alkalmazhatnak a kis- és középvállalkozások villamosenergia-ellátásának árképzésében. Az ilyen állami beavatkozásoknak az alábbi feltételeknek kell megfelelniük:

- a) a kedvezményezett elmúlt 5 évben mért legmagasabb éves fogyasztásának 80 %-ára kell korlátozódniuk és továbbra is ösztönözniük kell a kereslet csökkentését;
- b) meg kell felelniük az (EU) 2019/944 irányelv 5. cikkének (4) és (7) bekezdésében foglalt feltételeknek;
- c) adott esetben meg kell felelniük az e rendelet 12. cikkében foglalt feltételeknek.

12. cikk

A villamosenergia-árak költség alatti meghatározásának átmeneti lehetősége

Az árképzésbe történő állami beavatkozásokra vonatkozó uniós szabályoktól eltérve, a villamosenergia-ellátás árképzésébe történő állami beavatkozásoknak az (EU) 2019/944 irányelv 5. cikkének (6) bekezdése vagy e rendelet 11. cikke szerinti alkalmazásakor a tagállamok a villamosenergia-ellátásra kivételesen és ideiglenesen megállapíthatnak költség alatti árat, feltéve, hogy az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a) Az intézkedés a fogyasztás egy korlátozott mennyiségére vonatkozik, és továbbra is ösztönzi a kereslet csökkentését;
- b) a szolgáltatók között nincs megkülönböztetés;
- c) a szolgáltatók ellentételezést kapnak a költség alatti ellátásért;
- d) minden szolgáltató jogosult arra, hogy azonos alapon, szabályozott áron nyújtson ajánlatokat.

III. FEJEZET

A KŐOLAJ-, SZÉN-, FÖLDGÁZ- ÉS FINOMÍTÓI ÁGAZATRA VONATKOZÓ INTÉZKEDÉS

13. cikk

A végső felhasználók támogatása kötelező ideiglenes szolidaritási hozzájárulás révén

- (1) A kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban végzett tevékenységekből származó többletnyereségre ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kerül kivetésre.
- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az e rendelet szerinti ideiglenes szolidaritási hozzájáruláshoz hasonló célkitűzésekre irányuló, meglévő vagy tervezett nemzeti intézkedések megfeleljenek az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásra vonatkozóan e rendeletben meghatározott szabályoknak, vagy kiegészítsék azokat.
- (3) Az (1) bekezdésben említett kötelező ideiglenes szolidaritási hozzájárulás alkalmazásának kezdőnapja legkésőbb 2022. december 31.

14. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának alapja

A kőolaj-, földgáz-, szén- és finomítói ágazatban tevékenységet folytató uniós vállalatok és állandó telephelyek ideiglenes szolidaritási hozzájárulását a 2022. január 1-jén vagy azt követően kezdődő pénzügyi évre vonatkozóan a nemzeti adószabályok szerint meghatározott adóköteles nyereség azon része alapján kell kiszámítani, amely meghaladja a 2019. január 1-jén vagy azt követően kezdődő három pénzügyi év nemzeti adójogszabályok szerint meghatározott átlagos adóköteles nyereségének 20 %-os növekedését. Ha a 2019. január 1-jén vagy azt követően kezdődő három pénzügyi évet felölelő időszak átlagos éves eredménye negatív, az átmeneti szolidaritási hozzájárulás kiszámítása céljából az adóköteles átlagos nyereség nulla.

15. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámításának mértéke

- (1) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás kiszámítására alkalmazandó mérték a 14. cikkben említett alap legalább 33 %-a.
- (2) Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulás a tagállamok nemzeti jogszabályai szerint alkalmazandó rendes adókon és illetékeken felül alkalmazandó.

16. cikk

Az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek felhasználása

- (1) A tagállamok az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételeket a következő célok kellő időben történő elérésére használják fel:
- a) pénzügyi támogatási intézkedések a végsőenergia-felhasználók és különösen a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások számára a magas energiaárak hatásainak célzott enyhítése érdekében;
 - b) az energiafogyasztás csökkentését elősegítő, például keresletcsökkentési aukciók vagy pályázati rendszerek révén megvalósuló pénzügyi támogatási intézkedések, a végsőenergia-felhasználók energiavásárlási költségeinek csökkentése bizonyos fogyasztási mennyiségig, a végsőenergia-felhasználók megújuló energiaforrásokba történő beruházásainak, strukturális energiahatékonysági beruházásoknak vagy más dekarbonizációs technológiákba történő beruházásainak előmozdítása;
 - c) az energiaigényes iparágakban működő vállalkozásokat támogató pénzügyi támogatási intézkedések, feltéve, hogy azok feltételül szabnak megújuló energiaforrásokba, energiahatékonyságba vagy más dekarbonizációs technológiákba történő beruházásokat;
 - d) pénzügyi támogatási intézkedések az energetikai autonómia fejlesztésére, különös tekintettel a REPowerEU célkitűzéseivel összhangban lévő beruházásokra, nevezetesen a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező projektekre;
 - e) a tagállamok közötti szolidaritás szellemében az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek egy részét a tagállamok az energiaválság káros hatásainak csökkentését célzó intézkedések közös finanszírozására fordíthatják, ezen belül például a foglalkoztatás védelmére és a munkaerő átképzésére és továbbképzésére, illetve az energiahatékonyságba és a megújuló energiába történő beruházások előmozdítására, többek között határokon átnyúló projektek keretében.
- (2) Az (1) bekezdésben említett intézkedéseknek egyértelműen meghatározottaknak, átláthatóknak, arányosaknak, megkülönböztetésmenteseknek és ellenőrizhetőeknek kell lenniük.

17. cikk

A szolidaritási hozzájárulás ideiglenes jellege

A tagállamok által e rendelettel összhangban alkalmazott ideiglenes szolidaritási hozzájárulás ideiglenes jellegű. A szolidaritási hozzájárulást csak a 2022. január 1-jén vagy azt követően kezdődő pénzügyi évben keletkezett többletnyereségre kell alkalmazni.

IV. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

18. cikk

Nyomon követés és végrehajtás

- (1) Az egyes tagállamok illetékes hatóságai figyelemmel kísérik a 3., 4., 5., 6., 7., 9., 11. és 12. cikkben említett intézkedések területükön történő végrehajtását.
- (2) A tagállamok e rendelet hatálybalépését követően a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2022. december 1-jén jelentést tesznek a Bizottságnak az 5. cikk alapján előírt tervezett intézkedésekről és a 10. cikk alapján kötött megállapodásokról.
- (3) A tagállamok 2023. január 15-ig és azt követően 2023. április 15-ig minden hónapban jelentést tesznek a Bizottságnak a következőkről:
 - a) a 3. és 4. cikk alapján elért keresletcsökkenés, valamint az 5. cikk szerinti csökkentés elérése érdekében hozott intézkedések;
 - b) a 6. cikk szerint keletkezett többletbevételek;
 - c) a 9. cikknek megfelelően a magas villamosenergia-árak végső felhasználókra gyakorolt hatásának enyhítése érdekében alkalmazott, a többletbevételek elosztására vonatkozó intézkedések;
 - d) a 11. és 12. cikkben említett, a villamos energia árképzésébe történő állami beavatkozások;
- (4) A tagállamok jelentést tesznek a Bizottságnak a következőkről:
 - a) a 13. cikk szerinti ideiglenes szolidaritási hozzájárulás bevezetése 2022. október 15-ig;
 - b) az említett intézkedés bármely későbbi módosítása a hivatalos nemzeti közlönyben való közzétételtől számított egy hónapon belül;
 - c) a bevételek 16. cikk szerinti felhasználása az attól az időponttól számított egy hónapon belül, amikor a tagállamok a nemzeti joggal összhangban beszédtek a bevételeket.

19. cikk

Felülvizsgálat

- (1) A Bizottság 2023. február 28-ig elvégzi a II. fejezet felülvizsgálatát, figyelembe véve a villamosenergia-ellátás és a villamosenergia-árak általános helyzetét az Unióban, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést nyújt be a Tanácsnak. E jelentés alapján a Bizottság – amennyiben a gazdasági körülmények vagy az uniós és tagállami villamosenergia-piacok működése ezt indokolja – javasolhatja e rendelet alkalmazási időszakának meghosszabbítását, a 6. cikk (1) bekezdésében szereplő bevételi felső határ szintjének és a 7. cikkben a termelőkre való alkalmazásának módosítását, vagy a II. fejezet más módon történő módosítását.

- (2) A Bizottság 2023. október 15-ig elvégzi a III. fejezet felülvizsgálatát, a fossziliztüzelőanyag-ágazat általános helyzetét és a keletkezett nyereségtöbbletet figyelembe véve, és a felülvizsgálat főbb megállapításairól jelentést nyújt be a Tanácsnak.

20. cikk

Hatálybalépés és alkalmazás

- (1) Ez a rendelet az Európai Unió Hivatalos Lapjában való kihirdetését követő napon lép hatályba.
- (2) A többletbevételeknek a 9. cikkel összhangban történő elosztása, valamint az ideiglenes szolidaritási hozzájárulásból származó bevételek 16. cikkel összhangban történő felhasználása szükségességének sérülme nélkül ez a rendelet a hatálybalépésétől számított egy évig alkalmazandó.

A 3., 4., 5., 6., 7., 9. és 10. cikk 2022. december 1-jétől alkalmazandó. Ez nem érinti azon lehetőséget, hogy a tagállamok önkéntes alapon, már a határidő előtt alkalmazzák őket.

A 3., 4., 6. és 7. cikket 2023. március 31-ig kell alkalmazni.

Ez a rendelet a Szerződéseknek megfelelően teljes egészében kötelező, és közvetlenül alkalmazandó a tagállamokban.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

*a Tanács részéről
az elnök*